

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^E JAARGANG

WOENSDAG 9 DECEMBER 1931

No. 832

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangetekende stukken: Bijkantoor Ruigeplootweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

8 DECEMBER 1931.

In den toestand van de geldmarkt kwam niet de minste verandering. De vraag naar geld bleef uiterst gering, alleen kon men gedurende de eerste dagen der week spreken van een inkrimping van het aanbod. Call geld bleef echter onveranderd op $\frac{1}{2}$ pCt.; het was echter nog niet eens mogelijk het geheele aanbod te plaatsen. De rente voor, particulier disconto schommelde omstreeks $\frac{15}{16}$ pCt., terwijl de prolongatierente van $1\frac{1}{2}$ pCt. tot 1 pCt. teruggebracht werd.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijken de binnenlandsche uitzettingen aanmerkelijk te zijn teruggelopen. De posten binnenlandsche wissels en beleeningen daalden respectievelijk met f 19 miljoen en f 3,6 miljoen. De post papier op het buitenland geeft een toeneming te zien van f 18 miljoen, waarmede correspondeert een vermindering van de diverse rekeningen onder de activa der Bank van f 17,8 miljoen.

De metaalvoorraad vermeerderde met f 2,1 miljoen als gevolg van een stijging van den goudvoorraad met f 2,7 miljoen en een daling van den voorraad zilver groot f 600.000. Het gedeelte van den metaalvoorraad in het buitenland gedeponeerd is wederom vermindert, thans met bijna f 1,5 miljoen.

Aan de passiefzijde der balans geeft zowel de post biljetten in omloop, als de post saldi in rekening-courant een teruggang te zien, respectievelijk groot f 19,6 miljoen en f 885.000. Het beschikbaar metaal-

saldo klom met f 10,3 miljoen; het dekkingspercentage is opgelopen tot ruim 74 pCt.

* * *

Het overzicht van de wisselmarkt van de achter ons liggende week moet nog steeds in mineur geschreven worden. De markt was beperkt; een klein aanbod of een weinig vraag deed de koersen reeds beduidend fluctueeren. Zoo openden Ponden bijv. Woensdag jl. op 8.18 om tot op 8.— terug te loopen; daarna ontwikkelde zich eenige vraag, waardoor de koers op 8.47 kwam; het slot was op dien dag 8.40. Ook gisteren is het Pond — dat de week op 8.35 begon, weder op ca. 8.— gekomen; slot 8.06. Ook Dollars waren zeer onzeker; aanvankelijk liep de koers van 2.4840 op 2.47 $\frac{7}{8}$ terug om gisteren plotseling tot op 2.4845 te stijgen; binnen een half uur was de noteering echter weder onder de 2.48, op welken prijs de koers bleef hangen. Ponden tegen Dollars kwamen van 3.43 $\frac{1}{2}$ op 3.25. Markten waren vooral de laatste dagen overwegend aangeboden: 59.00—56.50. Fransche Francs 9.72 $\frac{1}{2}$ —9.71 $\frac{1}{4}$. Belga's fluctueerden rond de 34.50. Zwitsersche Francs 48.25—48.17 $\frac{1}{2}$ —48.30—48.22 $\frac{1}{2}$. In de Scandinavische deviezen ligt de handel bijna geheel stil; Stockholm en Kopenhagen noteeren ca. 44.40, Oslo ca. 44.10. Vrije Finsche Marken ca. 4.50. Peseta's lager; 21—20.70. Yen 123.80. Australische Ponden zijn iets beter; men kan thans f 125 Australisch voor f 100 Engelsch krijgen. Rupees ca. 61. Canadeesche Dollars lager: 2.12.

Ponden op één- en drie-maanden tenslotte 2 resp. 3 $\frac{1}{2}$ onder den contanten koers; Dollars op deze termijnen waren heel gezocht, zij deden 15 resp. 40 punten agio.

Er begint ook weder eenige vraag naar goud, inzonderheid Gouden Dollars, merkbaar te worden.

LONDEN, 7 DECEMBER 1931.

De geldmarkt ondervond verleden week ten volle den invloed van de uitbetaling der December coupons, zoodat de prijzen in den namiddag gewoonlijk zeer laag waren. Deze toestand zal nog wel eenige dagen duren en het zal te bezien staan, of het geld, en in welke proportie, voor belegging zal worden gebruikt.

Disconto werd, niettegenstaande de gemakkelijke geldpositie, op hetzelfde niveau van 5 $\frac{1}{4}$ —6 voor bank-accepten en 5 $\frac{9}{16}$ — $\frac{7}{8}$ voor treasuries gehouden, terwijl de nieuwe schatkistpromessen Vrijdag tot een fractie onder 5 $\frac{1}{2}$ pCt. werden toegewezen. Het is dan ook juist, dat de markt de discontokoersen in de tegenwoordige nerveuze omstandigheden niet te ver van het officieel disconto laat afwijken.

De deviezenmarkt blijft nog steeds uiterst gevoelig. In den aanvang der week heette het, dat Ponden flauw waren door den druk uit Amsterdam en dat groote bedragen vandaar op de markt kwamen. In andere kringen waren het dekkingsaankopen van Dollars voor Fransche rekening, die den scherpsten val veroorzaakten. Het zou interessant zijn te weten, wie de groote Pondenverkoop heeft opgevangen. Zekerheid heeft men daaromtrent hier niet.

HET PROBLEEM DER „FIXE”KOSTEN.

Door de zeer groote bondigheid die ik, bij mijn uiteenzetting voor de Vereeniging van Staathuishoudkunde en Statistiek, in verband met het mij toegestane tijdbestek, heb moeten betrachten, dreigt eenig misverstand te ontstaan over de strekking van de door mij opgeworpen vraag of het niet wenschelijk is, binnen het kader van het kapitalistische stelsel, het kosteloos ter beschikking stellen van sommige goederen, uit te breiden. Zulks in verband met de technische veranderingen, die de laatste jaren hebben plaats gehad en uitgaande van de gedachte, dat het kapitalistisch stelsel zijn positie heeft verkregen, omdat het het doelmatigste is en een grootere behoeftenbevrediging verzekert dan alle andere stelsels en dat het ook in de toekomst deze positie zal blijven innemen, wanneer het aan deze voorwaarde blijft voldoen. Het spreekt vanzelf, dat hiervoor steeds rekening zal moeten worden gehouden met de veranderingen in de productiewijze, zooals zich deze onder invloed der techniek ontwikkelt. Uitgaande van deze gedachte, heb ik de aandacht erop willen vestigen, dat de „fixe” kosten in de bedrijven sterk toenemen en in sommige bedrijven een zeer hoog percentage der totale kosten hebben bereikt en ik heb me afgevraagd of hieruit geen consequenties moeten getrokken worden.

Laat ik eerst nader omschrijven, wat ik onder „fixe” kosten versta. Ik bedoel niet, dat alle kapitaalintensieve bedrijven hooge „fixe” kosten zouden hebben. De „fixe” kosten vormen m.i. een onderdeel van de vaste kosten. Onder vaste kosten versta ik dié kosten, die gelijkblijven, ongeacht de omvang van het bedrijf. Zij staan in tegenstelling tot de kosten die veranderen, wanneer de bedrijvigheid zich wijzigt: deze veranderlijke kosten kunnen dan weer degressief proportioneel of progressief drukken. De vaste kosten vormen dus een bepaald bedrag, wat altijd door de productie moet worden vergoed. Men kan hen echter zelf weer onderscheiden in dié kosten, die men door de productie stil te leggen, kan vermijden: bureaukosten, kosten van onderhoud, enz. en dié kosten, die eens en voor altijd gefixeerd zijn en die men ook niet kan vermijden door het bedrijf stil te leggen, omdat zij zich voordoen als een rentelast voor het eenmaal geïnvesteerde kapitaal, zoodat wanneer men het bedrijf stil legt, zij in den vorm van kapitaalverlies blijven drukken op de maatschappij. In tegenstelling met de vaste bedrijfskosten zijn deze kosten dus ook niet door liquidatie te vermijden. Het zijn de kosten van de installatie, die men als voorgoed-verloren-zijnde moet beschouwen.

Nu hebben dergelijke kosten natuurlijk altijd op de bedrijven gedrukt. Het feit, dat zij bestonden, is zelfs een belangrijke oorzaak voor het gelden van een wet der vermeerderende meeropbrengsten in het begin bij uitbreiding van de productie. Maar zoolang deze „fixe” kosten een betrekkelijk klein gedeelte van de totale kosten vertegenwoordigen, wordt de ontwikkeling van de algemeene kosten al gauw overheerscht door het verloop van de variabele kosten, waarbij na zekeren tijd de progressieve kosten den doorslag zullen geven, zoodat verdere eenheden-product slechts tegen stijgende prijzen kunnen worden aangeboden. Dit is, wanneer de vaste kosten tot een zeer hoog percentage stijgen, echter niet meer het geval. Bij toename van de leverbare hoeveelheid zal de prijs hier voortdurend kunnen dalen tot een punt, dat pas bereikt wordt bij een zoo groote productie, dat het practisch nauwelijks in aanmerking komt. Dit heeft voor gevolg, dat hierdoor de wetten van de prijsvorming tot merkwaardige resultaten leiden. De functie van den prijs is, in het algemeen gezegd, de vraag zoodanig te beperken en het aanbod zoozeer op te voeren, dat zij met elkaar in evenwicht komen bij een bepaald punt. Waar, bij stijgende prijs, de vraag vrijwel steeds een dalend verloop zal hebben, ontstaan,

INHOUD.

	Blz.
HET PROBLEEM DER „FIXE”KOSTEN door <i>Dr. R. van Genechten</i>	1056
Het statuut van de Antwerpen—Rijnverbinding door <i>Mr. A. J. N. M. Struycken</i> met Naschrift door <i>Mr. J. Zaayer</i>	1058
De Indische middelen over Augustus 1931.....	1060
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het resultaat van de Ronde-Tafel-Conferentie door <i>Prof. P. Geyl</i>	1061
De Volkenbondscommissie in Oostenrijk en Hongarije door <i>Dr. K. von Buday</i>	1062
AANTEKENINGEN:	
Kapitaalbeleggingen in de hoofdcultures van Nederlandsch-Indië.....	1064
De opheffing van den gouden standaard in Engeland.....	1065
Indexcijfers van scheepsvrachten.....	1066
BOEKAANKONDIGING:	
R. M. Noto Soeroto. Naar eene nieuwe samenleving, besproken door <i>Prof. Mr. J. C. Kielstra</i>	1066
Dr. Arwed Koch. Banken und Bankgeschäfte unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsverhältnisse, besproken door <i>K. S. Phaff</i>	1067
MAANDLIJFERS:	
Emissies in November 1931.....	1067
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.	1068
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam.....	1068
Rijkspostspaarbank.....	1068
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank.....	1068
Overzicht van de Indische middelen.....	1068
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	1069—1074
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel	

wanneer er met stijgende kosten wordt geproduceerd, één of hoogstens enkele snijpunten van de curven van vraag en aanbod. In het geval echter, dat met een hoog percentage vaste kosten wordt geproduceerd, zal, bij toename van de leverbare hoeveelheid, er juist tegen een lagere prijs kunnen worden geleverd. De curve van het aanbod loopt dus in dezelfde richting als die van de vraag, met dien verstande, dat zij in het begin zeer sterk daalt, terwijl later de daling steeds geringer wordt en zij a-symptotisch de prijs nadert, die bepaald wordt door het bedrag der variabele kosten. Het hangt nu natuurlijk geheel af van de elasticiteit van de vraag, waar vraag en aanbod elkaar kunnen snijden. Het is denkbaar, dat de curve van de vraag precies op dezelfde manier verloopt als die van het aanbod, zoodat alle prijzen mogelijk zijn. Het is ook denkbaar, dat de curve van de vraag steeds iets lager verloopt dan de curve van het aanbod, zoodat geen één prijs mogelijk is. Wanneer dergelijke bedrijven er steeds naar streefden zooveel mogelijk af te zetten, zou dit misschien tot een zeer lage prijs van het product kunnen leiden, maar het blijft voor het betrokken bedrijf altijd een zeer groot risico dit aan te durven, terwijl dan het maken van een overwinst veel moeilijker is dan wanneer kleinere hoeveelheden tegen hooger prijs worden afgezet. Immers, deze overwinst zal daaruit voortvloeien, dat men een punt uitzoekt voor de grootte van de productie, waar de curve van de totale som, die de vragers willen besteden zich zoo sterk mogelijk boven de curve van de totale kosten verheft. Wanneer men nu aanneemt, dat beneden een zekeren prijs verdere verlagingen slechts een kleine toename van de vraag tengevolge hebben en dat anderzijds de kosten per product juist in het begin bij uitbreiding van de productie sterk dalen, is het waarschijnlijk, dat het punt, waar de grootste overwinst bestaat, eerder zal gevonden worden bij een betrekkelijk kleine productie dan bij een zeer groote. Daar zal, van bedrijfsstandpunt gezien, het optimum van de productie liggen.

Deze productie kan natuurlijk niet gehandhaafd worden, wanneer er vrije concurrentie komt, wanneer andere bedrijven zich ook op deze productie gaan toeleggen, terwijl juist de groote overwinsten aanleiding geven voor het opkomen van dergelijke concurrentie. Deze concurrentie zal ontstaan, zoo

gauw de concurrent in het eigen bedrijf een voldoende afzet heeft voor het product, om het, door oprichting van een eigen fabriek, tegen gelijke kosten per exemplaar als hij aan den eersten producent moet betalen, te fabriceren. Ook zijn productiecapaciteit is dan natuurlijk weer veel grooter en ook hij zal het overige weer trachten te leveren tegen een prijs, die hem een zoo groot mogelijk saldo boven zijn kosten laat. Zoo ontstaan deze verschillende bedrijven met een productiecapaciteit, die veel te groot is voor de leverbare hoeveelheid, terwijl juist weer het bestaan van het verschillende bedrijven belet, dat één bedrijf op volle capaciteit werkt. Het valt, dunkt mij, niet te ontkennen, dat hier de prijs als regelaar van de productie zijn functie slecht vervult, omdat hij er in het geheel niet toe leidt, dat een zoo groot mogelijke behoeftenbevrediging wordt verkregen, ook afgezien van het verschil in koopkracht bij de verbruikers. In tegenstelling met het geval, waarin wij alleen met een groot percentage van vaste *bedrijfs*kosten te maken hebben, is bij een hoog percentage van „fixe” kosten, het sluiten van een fabriek geen middel om deze nadeelen te vermijden, daar deze kosten op de maatschappij blijven drukken. Wanneer men hier niet op de één of andere wijze ingrijpt, zullen deze bedrijven zichzelf helpen. Men krijgt dan ofwel voortdurend vernieuwde afspraken, sluiting van de grenzen en weldra — want anders kan men nieuwe concurrenten nooit beletten zelf bedrijven op te richten — het streven naar een concessiestelsel, dat natuurlijk onder overheidscontrole zal staan. Inderdaad zal dit concessiestelsel tegen lagere prijs kunnen leveren, omdat men dan door de beperking van de concurrentie een veel grotere bedrijfsintensiteit kan bereiken dan anders het geval is. Maar dit concessiestelsel heeft de nadeelen van de overheidsproductie, die er mij afkeerig van maken. Zij zijn duur; loonsverhoogingen zijn door organisatie willekeurig te verwezenlijken; politieke beïnvloeding is er schering en inslag en vooral de overheidslichamen, aan dewelke zij behooren, laten zich gemakkelijk weer leiden door een dichtbijliggend eigenbelang en verzetten zich hardnekkig tegen een productie op bredere basis, waardoor productie in steeds grootere eenheden sterk wordt tegengegaan. Het is voldoende de onbevredigde regeling van de electriciteitsproductie in overheidsbedrijven waar te nemen, om dit vast te stellen. Daarbij volgen ook deze bedrijven gewoonlijk weldra een politiek, die gericht is op het verkrijgen van winst voor het overheidsorgaan, waaraan zij behooren, m.a.w. men zoekt weer het punt, waar de totale inkomsten het sterkst boven de totale kosten liggen en, zoals gezegd, ligt dit waarschijnlijk bij een productie, die veel kleiner is dan de capaciteit, die men zou kunnen ontwikkelen. Het maatschappelijk nadeel van dit alles is, dat op deze wijze een zeer groote mate van behoeftenbevrediging ongedekt blijft, die nochtans met het besteden van een beetje meer variabele kosten wel zou kunnen worden gedekt. Voor het feit, dat hier een probleem ligt, dat, wanneer men uitgaat van de gedachte dat het tegenwoordige stelsel zich handhaaft, omdat het relatief het beste is en zich zoolang zal handhaven als de middelen, waardoor het de productie regelt, de doelmatigste productie zullen blijven waarborgen, niet onopgelost mag worden gelaten, is, dunkt mij, duidelijk. Ik vraag mij nu af of het geen verstandige politiek zou zijn de producten van die industrieën, waar de verhouding in de kosten is, zoals ik hierboven veronderstel, kosteloos beschikbaar te stellen. Het voorbeeld, dat mij daarbij voorstaat, wordt door *Cassel* gegeven, die zegt dat, wanneer bijv. de brug over een rivier door de gemeenschap wordt gebouwd en kosteloos ter beschikking wordt gesteld van allen, die den overgang over de rivier nodig hebben, dit economisch verdedigbaar is, omdat hier, door de éénmalige besteding van een zekere hoeveelheid kosten, de behoefte aan overgang

op onbeperkte wijze kan worden bevredigd, waardoor de prijs zijn beteekenis als middel om de vraag te beperken tot den omvang van de leverbare hoeveelheid, zijn beteekenis verliest. Ook bij de brug is er immers nog altijd een bedrag aan variabele kosten: reparatie, schoonhouden, enz., maar men kan hier terecht zeggen, dat het sop de kool niet waard is. Daarmede is dan ook terzelfdertijd een vrij nauwe grens aangegeven, want het spreekt vanzelf dat, wanneer de variabele kosten wél een eenigszins belangrijk percentage van de totale kosten uitmaken, deze stelling niet meer geldt.

Ik ben tot dit resultaat gekomen langs een zuiver deductieve redeneering. Mijn kennis van de kostenverhouding in de verschillende bedrijven, vooral zooals die zou zijn, wanneer die bedrijven werkelijk in het groot werden opgezet, is niet voldoende om met zekerheid vele bedrijven te noemen. Wel geloof ik, dat wij kunnen zeggen, dat dit bijv. voor de stikstofbereiding zou gelden (naar mij werd verzekerd, bedragen de „fixe” kosten hier 94 pCt. van de totale kosten). Voor de electriciteitsvoorziening geldt vrijwel hetzelfde, wanneer zij in het groot wordt uitgeoefend. Als ideaal staat mij daarbij vóór, een internationale voorziening van Zwitserland uit met zijn overvloedige waterkracht, maar daarvan afgezien is misschien een nationale voorziening mogelijk door het bouwen van een paar centrales, één in de mijnstreek en één op de Noord-Hollandsche kust, terwijl de bestaande centrales als verspreiders blijven bestaan en hun opwekking stilleggen, zoodat zij in geval van nood (oorlog, onlusten, enz.) weer kunnen ingrijpen. Ook dan zou een zeer hoog percentage van „fixe” kosten worden bereikt. (Zij zouden dan, naar mij van deskundige wijze werd verzekerd, ruim 80 pCt. van de totale kosten bedragen).

Men vreest nu voor misbruik van de aldus voortgebrachte goederen. Dit gevaar lijkt mij niet zoo groot. Wat het stikstofbedrijf betreft, zelfs vrijwel onbestaanbaar. Immers, de boer zal wel meer dan nu met stikstof bemesten (het is dan ook de bedoeling, dat het product meer afzet vindt), maar natuurlijk geen schadelijk gebruik ervan maken; men moet trouwens niet vergeten, dat hem nog steeds de kosten van verpakking en verzending in rekening zullen worden gebracht.

Wat de electriciteit betreft: ook hier is d.m. misbruik niet zoozeer te vrezen. De consumptie zal natuurlijk geweldig stijgen, maar waarom zullen de menschen de slijtage van de elektrische instrumenten en lampen, die zij natuurlijk wél zullen moeten blijven betalen, onnoodig verhoogden? Welk een geweldige daling van de productiekosten in alle bedrijven zou van deze beschikbaarstelling daarentegen het gevolg zijn! Niet omdat deze bedrijven nu die kosten niet zullen moeten betalen; ware het alleen dat, dan zou er, in het algemeen genomen, geen winst zijn. Maar omdat inderdaad de kosten zooveel lager zullen worden. In Utrecht betaalt men op het oogenblik de electriciteit 25 cent per K.W.U. Reeds bij de tegenwoordige ondoelmatige voorziening wordt aan groote afnemers op sommige plaatsen geleverd tegen 3 cent per K.W.U., wat dus aan de bedrijven nog winst laat. Welke daling van de kosten van levensonderhoud, rechtstreeks eenerzijds en welk een nog veel grootere daling tengevolge van de daling der productiekosten in talloze bedrijven anderzijds, wanneer men ertoe overgaat het door mij voorgestelde stelsel toe te passen! Wat de kosten daarvan betreft, verzet niets er zich tegen, dat zij geheel of gedeeltelijk zullen verhaald worden door een belasting op het gebruik van elektrische instrumenten. Hetgeen ik bereiken wil, is immers alleen, dat de productie zoo hoog mogelijk wordt opgevoerd en dat elke aanleiding tot doel-looze investering van nieuwe „fixe” kosten in nieuwe bedrijven worat vermeden.

VAN GENECHTEN.

HET STATUUT VAN DE ANTWERPEN— RIJNVERBINDING.

Mr. A. J. N. M. Struycken schrijft ons:

In een artikel „Rijnpolitiek en Antwerpen—Rijnverbinding”, verschenen in de aflevering van 25 November jl. van dit tijdschrift, bestrijdt Mr. J. Zaayer het denkbeeld van den aanleg van een gesloten Antwerpen-Rijnkanaal, zooals dat bij de interpellatie van Prof. de Savornin Lohman in de Eerste Kamer op 14 October jl. ter sprake is gekomen. Zijn bestrijding steunt in hoofdzaak op de stelling, dat de Fransch-Belgische politiek er op gericht is de Antwerpen-Rijnverbinding aan het Nederlandsche gezag te onttrekken, en dat Nederland een belangrijk steunpunt voor zijn verweer tegen die politiek zou prijsgeven, indien de aanleg van bovenbedoeld kanaal zou worden toegestaan.

Het komt mij voor, dat deze stelling van Mr. Zaayer niet houdbaar is, en gezien het groote belang dat bij de regeling van de Nederlandsch-Belgische verhoudingen op het spel staat, meen ik goed te doen de aandacht te vragen voor de navolgende critiek op het betoog van Mr. Zaayer.

Na een vrij somber beeld te hebben geteekend van de Fransch-Belgische politieke aspiraties ten aanzien van de waterwegen van de Nederlandsche delta, wijst Mr. Zaayer ons het middel bij uitnemendheid om ons tegen die aspiraties te verweren: „de algemeen erkende rechtbeginselen” waartegen de politiek het zwaar heeft „op te tornen”. Eén zulk een algemeen rechtbeginsel is, dat een zuiver nationaal binnenwater ter uitsluitende dispositie staat van den oeverstaat. Welnu de Rijn-Scheldeverbinding is volgens Mr. Zaayer tot dusver een zuiver Nederlandsch binnenwater, staat dus te onzer uitsluitende dispositie, en zolang in dezen toestand geen verandering wordt gebracht, met name de Rijn-Scheldeverbinding maar niet „internationaal” waarwater wordt door kruising van de Nederlandsch-Belgische grens, kan de Fransch-Belgische politiek niet veel uitrichten. Aldus Mr. Zaayer. Deze zal het mij wel niet kwalijk duiden, wanneer ik minder enthousiast oordeel over de waarde der z.g. algemeene rechtbeginselen. Algemeene rechtbeginselen zijn gevaarlijke dingen. Zij keeren zich vaak tegen dengeen, die er een beroep op doet, en zij brengen den jurist, die hen tot uitgangspunt neemt van zijn betoog gemakkelijk op een dwaalspoor. Ik houd mij daarom liever aan het concrete tractatenrecht, en vind dan dat, wel verre van te onzer uitsluitende dispositie te staan, de verbindingswateren tusschen den Rijn en België — dit zijn dus niet alleen de z.g. tusschenwateren tusschen Rijn en Schelde, maar ook de Schelde zelf voorzoover deze dient voor verbinding tusschen Antwerpen en den Rijn — door verschillende internationale tractaten juist aan onze uitsluitende dispositie zijn onttrokken. Behalve de verdragen van 1839, '42 en '43 met België en artikel 19 van het handelsverdrag met het Deutsche Tolverbond van 1851, komt hier vooral in aanmerking de Rijnvaartacte van 1868. Krachtens de artikelen 2¹⁾ en volgende van dat verdrag zijn wij verplicht de vrije vaart op alle verbindingswateren tusschen den Rijn en België toe te staan, is het ons verboden daar scheepvaartrechten, omslagrechten of stapelrechten te heffen, en genieten de schepen van alle naties het voorrecht van gelijke behandeling als de Nederlandsche schepen. Het toezicht op de naleving van deze bepalingen komt ingevolge art.

1) Art. 2 lid 1 luidt: „Les bateaux appartenant à la navigation du Rhin et les radeaux ou trains de bois venant du Rhin auront le droit de choisir telle voie qu'il leur plaira en traversant les Pays-Bas pour se rendre du Rhin dans la pleine mer ou en Belgique et réciproquement.” Bij artikel 356 van het Verdrag van Versailles, waartoe wij zijn toegetreden, is deze bepaling uitgebreid tot de schepen van alle naties.

45a²⁾ toe aan de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, die dus ten aanzien van al de bovengenoemde wateren een zekere bevoegdheid heeft, zij het ook dat deze beperkter is dan die welke dat orgaan heeft ten aanzien van den Rijn tot Krimpen en Gorkum.” Dit is, zeer in het kort geschetst, het internationaal statuut der genoemde verbindingswateren krachtens de Rijnvaartacte, dat ook zal blijven gelden na de eventuele vervanging der verdragen van 1839. Dit statuut berust op een volkenrechtelijke overeenkomst tusschen Nederland en de Rijnsoeverstaten en kan zonder toestemming van Nederland niet gewijzigd worden, nòch te zijnen gunste, nòch — en daar komt het op aan — te zijnen ongunste. De pogingen, die volgens Mr. Zaayer te Barcelona zouden zijn aangewend om in het statuut der verbindingswateren langs indirecte weg wijziging te brengen zijn mislukt; zij zouden zonder onze medewerking ook niet hebben kunnen gelukken, want het verdrag van Barcelona geldt slechts ten aanzien van de staten, die het hebben aanvaard. Door zulks niet te doen konden wij dus iedere ongewenschte consequentie ontgaan. De „poging” neergelegd in het protocol van 22 Mei 1926 is er geen, want dit protocol was niet anders dan een herhaling van artikel IX van het Verdrag van 1839, en bevatte dus niets nieuws. Wat hier ook van zij, Mr. Zaayer erkent tenslotte dat de volkenrechtelijke grondslag van het regiem der verbindingswateren niet is aangetast.

Het punt, dat intusschen de kern vormt van het artikel van Mr. Zaayer is dit: het moge waar zijn dat wij onder den bestaanden toestand voldoende veiliggesteld zijn tegen de aanvallen der Fransch-Belgische machtpolitiek, dit zou anders worden wanneer de verbinding tusschen Rijk en Schelde gevormd zou worden door een gesloten kanaal, dat de Nederlandsch-Belgische grens kruist.

In de eerste plaats dient te worden gepreciseerd wát volgens Mr. Zaayer anders zou worden. Hij geeft zich hiervan zelf waarschijnlijk niet voldoende rekenschap, omdat hij uitgaat van de veronderstelling, dat de verbindingswateren tusschen België en den Rijn te onzer uitsluitende dispositie staan, hetgeen niet juist is. Het nieuwe kanaal zou ingevolge de bepalingen van de Rijnvaartacte aan volkomen hetzelfde regiem onderworpen zijn als de overige verbindingswateren tusschen den Rijn en België, en de Centrale Commissie zou ten aanzien daarvan dezelfde bevoegdheden hebben. Niet minder, maar ook niet meer. Wanneer men dus aan de probleemstelling van Mr. Zaayer niettemin eenige reële beteekenis wil geven, moet men m.i. het vraagstuk aldus omschrijven: zou door het bestaan van den waterweg, dien hij op het oog heeft, de positie dergenen die de rechten van Nederland op onze zuidelijke waterwegen mochten willen verzwakken, gunstiger worden? loopen wij gevaar dat ons daardoor naast de bestaande internationale verplichtingen ten aanzien van de genoemde verbindingswateren nieuwe worden opgelegd? Men kan bijv. denken aan het onderhoud van het vaarwater of het toezicht van een internationale commissie. Welnu het antwoord op de hier gestelde vragen kan niet anders dan ontkennend luiden. Mr. Zaayer erkent zelf, dat er „voorshands nog geen algemeene rechtbeginselen voor internationale kanalen bestaan.” In confesso is dus dat naar *geldend*

2) Art. 45 luidt: „Les attributions de la Commission centrale consisteront:

a. à examiner toutes les plaintes auxquelles donneront lieu l'application de la présente Convention ainsi que l'exécution des réglemens concertés entre les Gouvernemens riverains et des mesures qu'ils auront adoptés d'un commun accord.”

3) Het betoog dat Mr. Zaayer ten aanzien van dit laatste punt in tegengestelden zin leverde in een artikel in het avondblad van het Alg. Handelsblad van 11 November 1929, heeft mij met het oog op den duidelijken tekst van artikel 2 juncto artikel 45a van het verdrag van 1868 niet overtuigd van de onjuistheid van mijn standpunt in deze.

volkenrecht in het statuut der verbindingswateren tusschen den Rijn en België geen wijziging komt door den aanleg van een grenssnijdend nieuw kanaal. Maar, vervolgt Mr. Zaayer „het zal belanghebbenden, die dit wenschen, betrekkelijk weinig moeite kosten nieuwe algemeene rechtsbeginselen in het leven te roepen” (sic), die wel het verlangde gevolg zouden te weegbrengen. Het is duidelijk, dat de Heer Zaayer hier niet op het oog heeft een werkelijke evolutie van het internationale recht ten aanzien van de waterwegen. Het is mogelijk dat men meent dat de ontwikkeling van dat recht nog niet voltooid is, en dat in het kader van een betere organisatie der volkenge-meenschap het verkeerswezen in steeds sterker mate geinternationaliseerd zal worden en onder toezicht gesteld van internationale organen. Zou de ontwikkeling in die richting gaan dan zouden wij inderdaad daartegen niet kunnen „optornen”. Maar dat zouden wij ook niet mogen doen, wanneer wij er prijs op zouden willen blijven stellen daadwerkelijk deel te nemen aan de ontwikkeling van het volkenrecht en de verbetering der internationale verhoudingen. Een dergelijke ontwikkeling heeft Mr. Zaayer echter niet op het oog. Hij wil ons waarschuwen voor den wolf in schapevacht: de politiek die zich aandient als recht. Nu mag men meenen, dat de wereld gemakkelijk dupe wordt, maar niemand zal toch in ernst kunnen gelooven, dat inderdaad het kunststuk zou kunnen worden volbracht om *algemeen*, d.i. in alle landen der beschaafde wereld, als recht aanvaard te krijgen, wat in wezen niet anders zou zijn dan de dekmantel voor de verwezenlijking van een in verhouding klein Fransch-Belgisch particulier belang. Wanneer men dan bovendien bedenkt, dat het te Barcelona niet gelukt is een meerderheid te verkrijgen voor een door Nederland gesteund voorstel om alleen maar het beginsel van de vrije vaart ook voor kanalen uit te spreken, dan is het duidelijk dat Mr. Zaayer spoken ziet, indien hij bang is voor de volkenrechtelijke gevolgen van den aanleg van een „internationaal” kanaal tusschen den Rijn en Antwerpen. Dan is het ook duidelijk, dat het van uit dit opzicht in het geheel geen verschil maakt of dat kanaal in het Volkerak bij Dintelsas dan wel in het Hollandsch Diep bij Willemstad uitmondt. Gelijk gezegd een dergelijk kanaal zal geheel aan dezelfde internationale bepalingen onderworpen zijn als welke gelden voor de thans bestaande verbindingswateren. Niet meer en niet minder.

Het is m.i. te betreuren, dat de emotioneele kant der Nederlandsch-Belgische verhouding telkens weer doet grijpen naar argumenten, die den toets van een objectieve waardeering niet kunnen doorstaan. Des te bedenkelijker is dit verschijnsel, indien zulks, zooals in het onderhavige geval, licht kan leiden tot het kweken van een soort paniekstemming, waarin elke rustige bezinning onmogelijk wordt.

Naschrift. Het betoog van Mr. Struycken geeft mij den indruk, niet dat ik ongelijk zou hebben, maar dat ik niet overal voldoende duidelijk geweest ben. Van de mij geboden gelegenheid tot het publiceeren van een naschrift maak ik gaarne gebruik om op een en ander iets verder in te gaan.

Dat nationaal binnenwater staat ter uitsluitende beschikking van het land dat dit water bezit, brengt natuurlijk niet mee, dat zulk een land de vrijheid zou missen om in verdragen met andere landen bepalingen omtrent het verkeer daarover op te nemen, even goed als bijv. over spoorweg- of automobielverkeer. Er is volledige vrijheid om te beoordeelen, of het betreffende land de uit een verdrag voortvloeiende beperkingen zal aanvaarden, en *hoe ver* het in het aanvaarden van beperkingen gaan wil. Dit geldt ook, wanneer aandrang mocht worden uitgeoefend, dat Nederland op de Tusschenwateren vrijheidsbeperkingen zou aanvaarden, buiten die welke, naar ik ook wel wist, krachtens vroegere verdragen reeds bestaan.

Op een internationaal (Nederlandsch-Belgisch) ka-

naal is Nederland *niet* vrij om te beoordeelen, of het een regeling daaromtrent met België wil maken. Om de eenvoudige reden, dat aanleg en gebruik van een dergelijk kanaal zonder zulk een regeling, niet wel denkbaar is. Het kanaal wordt, en zulks in tegenstelling met den tegenwoordigen vaarweg, een natuurlijk object van internationale regeling.

Daarmee is Nederland nog niet kwijt zijn vrijheid op het tweede punt: om te beoordeelen *hoe ver* het in het aanvaarden van vrijheidsbeperking wil gaan. Ik waarschuwde echter dat, als men eenmaal een internationaal kanaal heeft, men allicht zal trachten daarvoor tot een regeling te geraken analoog aan die, welke voor internationale rivieren bestaat. Het inslaan van die richting lijkt door logica en door politiek belang beide aangewezen. Ging de ontwikkeling van het rivierenrecht werkelijk die richting uit, dan zouden wij, zooals Mr. Struycken terecht zegt, daartegen niet kunnen ingaan, en wij zouden dat volgens hem ook niet mogen doen, wanneer wij er prijs op stellen „daadwerkelijk” deel te nemen aan de ontwikkeling van het volkenrecht en de verbetering der internationale verhoudingen.”

Nu wil ik allereerst opmerken, dat Nederlands belang *onvoorwaardelijk* meebrengt, dat Nederlands gezag over het deltagebied zooveel mogelijk intact blijft. Zelfs al was een rechtsontwikkeling als boven geschetst wèl iets beters dan als recht aangediende politiek, dan nog zou het voor Nederland dus van belang zijn, geen kanaal te laten graven, dat op den duur tot zulk een, *alsdan* normale, verzwakking van Nederlands positie aanleiding zou kunnen zijn.

Maar de verwachting dat de rechtsontwikkeling hier van politieke smetten vrij zal blijven is toch waarlijk wel wat erg optimistisch. De politiek heeft bij de ontwikkeling van het rivierenrecht steeds een hartig woord meegesproken. Reeds de Fransche proclamatie in 1792 van de rechten der oeverstaten had zeer concrete Fransch-politieke bedoelingen voor Rijn, Maas en Schelde. Engeland was in 1815 sterk vóór volledige vrijheid van scheepvaart op den Rijn, maar in een brief van Clancarty aan Castlereagh van 19 Mei 1814 kunnen wij de meening uitgedrukt vinden, dat Nederland, indien het van België gescheiden bleef, het recht zou hebben, de Schelde te sluiten: „this is an advantage which Nature has given them”. Maar na 1830 bracht de politieke situatie mee, dat Engeland sterk vóór de Schelde-vrijheid was, hoewel het omstreeks dienzelfden tijd Amerikaansche aanspraken met betrekking tot de St. Laurens bestreed.

De politiek heeft een zeer sterken invloed uitgeoefend, en bovendien stelle men zich niet voor, dat er in abstracto algemeene beginselen zouden zijn vervaardigd, waaruit voor elken waterweg een speciaal statuut is afgeleid. Het omgekeerde is waar: de bepalingen van de Weener Slotakte, hoe zeer ook algemeen, werden bepaaldelijk met het oog op de West-Europeesche rivieren gemaakt.

Het verleden rechtvaardigt de verwachting, dat ook in de toekomst de ontwikkeling van het rivierenrecht door de politiek sterk zal worden beïnvloed, en dat wenschen ten aanzien van een (of meer) bepaalde belangrijke rivier(en) voor de algemeene ontwikkeling een groote beteekenis zullen hebben. En zelfs al ware dit anders, dan nog zou het feit, dat een bepaalde staat met een sterke machtspositie er groot belang bij heeft, de ontwikkeling een bepaalde richting uit te drijven, reden genoeg moeten zijn om zulk een gang van zaken te vreezen en zijn houding daarnaar te bepalen. Het beeld dat ik van de Fransch-Belgische politiek heb geteekend was inderdaad somber, maar daarom nog niet onjuist.¹⁾

¹⁾ Tot mijn verwondering ontkent Mr. Struycken het gevaar, dat gelegen was in het protocol van 22 Mei 1926. Dat protocol was juist *niet* gelijkloeiend aan het verdrag van 1839, maar week er, dank zij aandrang van den Franschen onderhandelaar, van af in de door mij gecursi-

De lijnen waarlangs de „rechtsontwikkeling” vermoedelijk zal plaats vinden zijn m.i.: het zoeken van analogie tusschen internationale rivieren en internationale kanalen, en de „Rijnnet” theorie. Het kunnen ook andere lijnen zijn, maar in geen geval gaat het aan om de overtuiging, dat deze dingen gebeuren zullen te qualificeeren als het „zien van spoken”. Het is een oordeel waartoe eenige studie van de na-oorlogse Rijnpolitiek mij heeft gebracht en dat geenszins voortkomt uit „emoties” over een kanaal, waartegen de bezwaren zoo hoog opgetast liggen, dat men er heusch geen fictieve bezwaren bij hoeft te verzinnen. Het is bovendien noodzakelijk, deze dingen tijdig te bedenken, want mocht het kanaal er eenmaal zijn, dan kan het niet weer ongedaan worden gemaakt.

Een kleine staat als Nederland dient, sedert Versailles meer dan ooit, te weten dat hij tegenover anderder begeerte en anderder macht niets te stellen heeft dan eigen goed recht. En dat, wanneer Nederland houvast gaat bieden om dat recht aan te tasten, zulk een gelegenheid niet ongebruikt zal worden gelaten.

J. ZAAYER.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER AUGUSTUS 1931.

In de maand Augustus was de opbrengst der landsmiddelen in totaal f 46.3 miljoen tegenover f 52.5 miljoen in dezelfde maand van het vorig jaar.

Hierdoor is een totale middelenopbrengst over de eerste acht maanden van 1931 ontstaan van f 336.9 miljoen tegenover f 404.9 miljoen in de eerste acht maanden van 1930; een achteruitgang dus van f 68.0 miljoen.

De opbrengst der verschillende hoofdgroepen van middelen, in vergelijking tot de ramingen, bedroeg resp.:

Groep	(In miljoenen guldens.)					
	1/12 raming		8/12 raming		Eerste acht maanden	
	1931	1930	1931	1930	1931	1930
Belastingen	29.6	24.4	26.8	236.5	156.5	189.4
Monopolies	6.3	5.1	6.3	50.6	43.1	51.7
Producten	7.6	4.1	5.2	60.9	35.2	46.5
Bedrijven	12.1	9.0	10.9	96.7	72.8	83.6
Diverse middelen	5.0	3.8	3.2	40.0	29.3	33.7
Totaal	60.6	46.4	52.4	484.7	336.9	404.9

Het achterblijven van de middelen in verslagmaand t.o.v. dezelfde maand van het vorige jaar werd derhalve veroorzaakt door de belastinggroep met — f 2.4 miljoen, de monopolies met — f 1.2 miljoen, de producten met — f 1.1 miljoen en de bedrijven met — f 1.9 miljoen. De groep diverse middelen bracht f 0.6 miljoen meer op.

Het achterblijven van het totaal der middelen t.o.v. de fractioneele jaarraming in de verslagmaand ten bedrage van f 14.2 miljoen en in de eerste acht maanden van 1931 van in totaal f 147.8 miljoen, heeft als vergelijkingsbasis geen waarde, daar verschillende middelen, in hoofdzaak de kohierbelastingen, de producten, sommige bedrijven en eenige middelen van de groep „Diversen”, zoals winstaandeelen, mijnconcessies enz. niet regelmatig over een jaar binnenvloëien, doch op onregelmatige wijze worden betaald.

De verschillen in de opbrengst tusschen de maandenveerde woorden. Zoodat het den ouden toestand niet, zooals het moest heeten, zou hebben *bestendigd*, maar zoodanig *gewijzigd* dat ook met name de Tusschenwateren als internationale rivieren moesten worden beschouwd. Vgl. Van Vessem: De verrassingen van het tractaat met België, en mijn: Nederlandsche deltagebied.

Wat de tegenwoordige competentie van de Rijnvaart-commissie betreft had ik in het Handelsblad betoogd, dat deze territoriaal beperkt is tot den Rijn boven Krimpen en Gorcum, en dat de zakelijke bevoegdheden dus alleen binnen die grenzen kunnen worden uitgeoefend. Zoodat ook een gemeenteveldwachter, hoe zeer bevoegd tot „de opsporing der strafbare feiten”, daarbij binnen zijn gemeente dient te blijven.

den Augustus 1931 en Augustus 1930 en tusschen de eerste acht maanden van 1931 en van 1930 worden bij de verschillende middelengroepen in hoofdzaak door de navolgende afwijkingen veroorzaakt.

Belastingen.

De navolgende heffingen vertoonen in de afgelopen acht maanden in totaal een achteruitgang, t.o.v. 1930 van f 26.8 m.m.

(In miljoenen guldens.)

	Aug. 1931	Opbrengst.		
		1e acht maanden 1931	1e acht maanden 1930	1e acht maanden 1929
Invoerrechten	4.3	37.6	52.8	65.7
Uitvoerrechten	0.3	3.0	6.2	8.8
Statistiekrecht	0.3	2.3	3.5	4.3
Accijnzen	3.1	25.0	29.8	27.3
Zegelrecht	0.8	6.6	8.6	9.9
Overschr. recht	0.2	1.6	1.8	1.8
Slachthelastingen	0.6	4.2	4.4	4.7
Totaal	9.6	80.3	107.1	122.5

De aandacht dient er op te worden gevestigd, dat bij vergelijking met de opbrengst van 1930 rekening moet worden gehouden met het feit, dat ingaande 1. Januari 1931 de invoerrechten werden verhoogd met 10 procenten en dat bij het zegelrecht, het handelszegel met ingang van 1. Februari werd verhoogd en dat met ingang van 1. Juli het ontschepingsgeld werd verhoogd van f 100.— tot f 150.—

En nadere uitsplitsing van de opbrengst der accijnzen leidt tot onderstaande groepeerings.

(In miljoenen guldens.)

Accijns	Opbrengst					
	Aug. 1931		1e acht maanden 1931		1e acht maanden 1930	
	Aug. 1930	Aug. 1931	1931	1930	1929	8/12 raming 1931
Petroleum	0.9	0.9	7.7	8.4	8.3	23.3
Benzine	1.4	1.8	11.8	13.6	11.1	
Lucifers	0.7	0.8	4.9	6.9	7.0	7.3
Gedistilleerd	0.05	0.05	0.6	0.8	0.9	0.8
Tabak	0.01	0.008	0.05	0.06	0.08	0.08
Totaal	3.1	3.6	25.1	29.8	27.4	31.5

De kohierbelastingen bleven in de eerste acht maanden van 1931, zooals uit de hieronder opgenomen vergelijkende specificatie blijkt, met uitzondering van de *personeele belasting* en de *verponding*, bij de opbrengst van de eerste acht maanden van 1930 ten achter.

(In miljoenen guldens.)

	Opbrengst			
	Aug. 1931	Aug. 1930	1e acht maanden	
	1931	1930	1931	1930
Personeele belasting	0.6	0.6	3.1	3.1
Inkomsten	4.3	4.9	27.8	31.0
Vennootschaps	2.7	3.2	10.4	15.0
Verponding	2.7	0.9	12.1	7.0
Landelijke inkomsten	4.1	4.9	19.1	22.6
Totaal	14.4	14.3	72.5	78.7

De hooge opbrengst der verponding is veroorzaakt door de belangrijke betalingen op aanslagen van vorige jaren.

De *landelijke inkomsten*, nader uitgesplitst, geven het volgende beeld.

(In miljoenen guldens.)

	Opbrengst			
	Aug. 1931	Aug. 1930	1e acht maanden	
	1931	1930	1931	1930
Landrente Java en Madoera	3.8	4.4	18.1	21.0
Alle vorige	0.3	0.5	1.0	1.6
Totaal	4.1	4.9	19.1	22.6

De overige belastingen brachten in verslagmaand f 503.000 op tegen f 333.000 over dezelfde maand in 1930.

Monopolies.

De monopolies brachten in verslagmaand f 1.2 miljoen minder op dan in Augustus 1930, terwijl de

totaal-opbrengst in de eerste acht maanden van 1931 f 8.6 miljoen achterbleef bij die over dezelfde periode van 1930.

Deze f 8.6 miljoen werden voor f 6.2 miljoen gevormd door achteruitgang van de opbrengst van den *opiumverkoop*, welke opbrengst in de eerste acht maanden van 1931 f 17.7 miljoen bedroeg tegenover bijna f 24.0 miljoen van de eerste acht maanden van 1930.

De opbrengst der *pandhuizen* bleef in verslagmaand f 0.2 miljoen achter bij die van Augustus 1930 en in de eerste acht maanden van dit jaar f 2.4 miljoen bij die van de eerste acht maanden van 1930.

Het *zout*, dat in verslagmaand f 0.2 miljoen minder opbracht dan in Augustus 1930, gaf in de eerste acht maanden van 1931 f 0.03 miljoen meer aan ontvangsten dan in dezelfde periode van 1930.

Producten.

De opbrengst van de *producten* bedroeg in Augustus f 4.1 miljoen tegen f 5.2 miljoen over dezelfde maand in 1930 of f 1.1 miljoen minder, in hoofdzaak veroorzaakt door de mindere opbrengsten bij de steenkolen ad f 0.7 miljoen. Kina en caoutchouc brachten ieder ruim f 0.1 miljoen minder op. De achteruitgang van de opbrengst van de eerste acht maanden van 1931 t.o.v. 1930 is hierdoor gestegen tot f 11.3 miljoen. De geringe opbrengst der goud- en zilvermijnen werd veroorzaakt, doordat deze mijnen in de maand Augustus werden gesloten.

Bedrijven.

De opbrengst van deze groep bedroeg over Augustus 1931 circa f 1.9 miljoen minder dan in dezelfde maand van 1930. De oorzaak hiervan is gelegen in de mindere opbrengst van den P.T.T. en de S.S. en Tr. van resp. f 0.3 en f 1.6 miljoen. De achteruitgang gedurende de eerste acht maanden van het jaar 1931 t.o.v. 1930 steeg tot f 10.8 miljoen.

De totaalopbrengsten van de S.S. en Tr. bleven in de eerste acht maanden f 7.4 miljoen bij die van het vorig jaar ten achter. Verdeeld over de verschillende lijnen bedroeg dit voor:

Java	5.4	m/m
Sum. Westkust	0.7	„
Zuid-Sumatra	1.0	„ en
de Atjeh-tram	0.3	„

De overige bedrijven vertoonen geen vermeldenswaardige afwijkingen.

Diverse middelen.

Deze groep bracht in verslagmaand f 3.8 miljoen op tegenover f 3.2 miljoen in Augustus 1930. De opbrengst in de eerste acht maanden van 1931 was f 4.5 miljoen minder dan die in de overeenkomstige periode van 1930.

In verslagmaand brachten mijnconcessies f 0.066 miljoen op tegen f 0.096 miljoen in dezelfde maand van het vorige jaar: in de eerste acht maanden van 1931 brachten zij f 0.653 miljoen op tegen f 0.036 miljoen in dezelfde periode van 1930.

De opbrengst van den afkoop van heerendiensten in de Buitengewesten bedroeg in Augustus 1931 f 0.49 miljoen tegen f 0.60 miljoen in Augustus 1930; de totaal-ontvangsten hiervan bedroegen in de eerste acht maanden van 1931 f 3.64 miljoen tegen f 4.76 miljoen in dezelfde periode van 1930.

De opbrengsten van de andere tot deze groep behorende middelen geven geen aanleiding tot bijzondere vermelding met uitzondering van de baken- en loodsgelden, welke in verslagmaand f 0.06 miljoen achterbleven bij Augustus 1930 en in de eerste acht maanden van 1931 totaal f 0.58 miljoen minder opbrachten dan in dezelfde periode van 1930.

Het algemeen verloop der landsmiddelen in het lopende jaar in vergelijking met de twee voorgaande jaren moge blijken uit het volgende overzicht:

Maand	Opbrengst per maand in miljoenen guldens			Opbrengst t/m de maand Aug. in miljoenen guldens		
	1929	1930	1931	1929	1930	1931
Januari ..	51.9	53.5	45.2	51.9	53.5	45.2
Februari ..	48.9	42.1	36.0	100.8	95.7	81.2
Maart ...	50.4	43.7	37.1	151.2	139.4	118.3
April	51.3	45.0	38.3	202.4	184.3	156.6
Mai	53.8	52.3	39.1	256.2	236.6	195.7
Juni	61.2	50.4	45.3	317.4	287.1	241.0
Juli	67.0	65.3	49.5	384.4	352.4	290.5
Augustus ..	62.2	52.5	46.3	446.5	404.9	336.9
September ..	62.4	58.8		508.9	463.7	
October ..	71.6	57.1		580.4	520.9	
November ..	56.1	46.5		636.6	567.4	
December ..	72.2	84.3		708.7	631.6	

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET RESULTAAT VAN DE RONDE-TAFEL-CONFERENTIE.

Prof. P. Geyl te Londen schrijft ons:

Het besluit van de Ronde-Tafel-Conferentie is tot bijna op het laatste oogenblik onzeker geweest. Een paar weken geleden, vlak na de finale mislukking van een schikking tusschen Hindoes en Moslems, scheen het alsof heel het federatie-plan van de baan was. De vorsten toonden zich er minder ijverig voor dan een jaar geleden. De Moslems wilden er niet over praten, voordat hun secte-eischen ingewilligd waren. „Terug naar het rapport-Simon”, dat leek het eenige wat erop zat, d.w.z. zelfbestuur voor de provinciën en voorlopig geen verandering in het centrum. Er werd geredeneerd, dat dit toch ook, alles wel bezien, de normale ontwikkeling was: federaties ontstaan haast altijd uit het samenkomen van tevoren reeds zelfstandige eenheden.

Maar opeens kwam er een kentering. De Hindoe-liberalen, die enkelen van de allerbeste koppen en zeker van de allerbeste sprekers in de Conferentie hadden, Sir Tei Sapru en Srinivasa Sastri, protesteerden uit alle macht. De Labour-vertegenwoordigers ter Conferentie, die allen hun parlamentszetel in de verkiezingen verloren hebben, kwamen hun te hulp. De regeering, die een kort eind aan de immers doodgelopen besprekingen had willen maken, draaide bij. De Moslems lieten zich overhalen om deel te nemen zonder overigens veel bij te dragen. De eigenlijke problemen van federatie — de waarborgen, die de Engelsche regeering behouden wil — werden op die manier nog besproken en het denkbeeld, dat men zich officieel met zelfbestuur in de provinciën vergeeoen kon, verdween uit het gezicht. Zoo was MacDonald's slotrede, waarin hij de politiek der regeering aankondigde, dus heel anders dan een poos tevoren verwacht was en de Hindoe-liberalen en gematigde nationalistische elementen in het algemeen waren vriendelijk gestemd.

Zijn zij ook inderdaad voldaan? Heeft de federatie-politiek werkelijk gezegevierd? Staat Indië aan den vooravond van feitelijke onafhankelijkheid? Ik geloof het niet en als iets geschikt is om den optimist te doen twifelen, dan is het wel het debat, dat over de regeeringsverklaring in het Lagerhuis gehouden is. Men kan dat debat en de redevoeringen van MacDonald, Hoare, Simon, en van Churchill, den leider van den aanval, alsmede de stemming waarmee het besloten werd, op verschillende wijzen interpreteren. Men kan zeggen: zie de felheid van den „diehard”, de politiek van de regeering moet wel een zeer liberale politiek zijn; zie het klein getal stemmen, dat Churchill op zijn motie wist te vereenigen (43), blijkbaar is de meerderheid der conservatieven bereid een politiek te steunen, die ook de instemming van Labour heeft. Maar men kan ook zeggen: de meerderheid der conservatieven heeft voor Churchill's motie niet gestemd — ofschoon zij zijn rede hartelijk toejuichten —, omdat de nationale eenheid, die de regeering geacht wordt te vertegenwoordigen, nog als een teugel werkt, maar vooral ook, omdat zij in hun hart met al de voorwaar-

den en restricties van de aangekondigde regeeringspolitiek tevreden is.

MacDonald heeft grooten nadruk gelegd op de continuïteit van de politiek van zijn nationaal met die van zijn Labour-kabinet. Maar de feitelijke bezwaren, die aan de invoering van verantwoordelijkheid in het centrum in den weg staan, zijn nog groot; het grootste van al, het „communaal” geschil, zal de regeering, zoo heeft MacDonald toegezegd, eigenmachtig oplossen, als de Indiërs buiten staat blijven, dat zelf te doen, liever dan daardoor de constitutioneele ontwikkeling onbepaald te laten ophouden. Dat is zeker belangrijk. Maar hoeveel feitelijke moeilijkheden moeten verder nog onderzocht en uitgewerkt worden — door commissies van de conferentie, die haar werk in Indië zullen voortzetten —, en dan zijn er de besliste voorwaarden omtrent voorloopige handhaving van militaire en financiële macht, de waarborgen. Alles bijeen een probleem van zoo'n omvang, dat er naar schatting minstens vijf of zes jaren gemoed zullen zijn met het in gereedheid brengen van de verlangde federale constitutie en dat er nog niets te zeggen valt omtrent de waarachtigheid van het zelfbestuur, dat zij Indië zal toekennen. M.a.w. de regeeringsverklaring kondigt een vage politiek aan, waarvan conservatieven en radicalen elk het hunne kunnen denken. De eigenlijke strijd is nog verschoven en de conservatieven voelen zich voldoende meester van de situatie om hem op een later tijdstip met gerustheid tegemoet te zien.

Dat Gandhi en het Congres oppositie zullen voeren, is niet het belangrijkste feit; het was eigenlijk nooit waarschijnlijk, dat zij mee zouden doen, maar men hoopte met behulp van de vorsten, de Moslems en de gematigde Hindoes een regeering te kunnen vormen, sterk genoeg om hun aanval te weerstaan. Belangrijker is daarom, dat in weerwil van alles wat in Whitehall en Westminster gezegd is, de vorsten en de Moslems toch aan die al-Indische federatie, waarop de Hindoes hun hart gezet hebben, niet heel geestdriftig meedoen. De Moslems komen er rond voor uit, dat het besluit om de toekenning van provinciaal en centraal zelfbestuur *pari passu* te laten geschieden hun ongelukkig voorkomt. Zoo onzeker is het vooruitzicht van dat centraal zelfbestuur, dat zij liefst dadelijk met nieuwe provinciale constituties begonnen waren. Dat denkbeeld, dat op het laatste oogenblik van de Conferentie door de vereende pogingen van Hindoes en Engelsche Labour-mannen uit den weg geruimd is, duikt alweer op.

Het besluit is, dat de regeeringsverklaring nog weinig beslist. Men mag zeggen, dat een mislukking van de Conferentie (d.w.z. van de federatie-gedachte) afgewend is en dat de diehards geen reden tot triomfeeren hebben. Maar om tot verwezenlijking te geraken heeft de federatie-gedachte nog een langen weg af te leggen en de Conferentie heeft aangetoond met hoeveel voetangels en klemmen die bezaaid ligt.

DE VOLKENBONDSCOMMISSIE IN OOSTENRIJK EN HONGARIJE.

Dr. K. von Buday te Budapest schrijft ons:

Men kon tot dusverre steeds met voldoening op den financiële wederopbouw van Oostenrijk en Hongarije terugzien als op een succes van den Volkenbond. Met medewerking van den Volkenbond werden de grondslagen gelegd, waarop deze landen getracht hebben hun bedrijfsleven, dat door de vredesverdragen geknot was, in hoofdzaak met behulp van buitenlandsch kapitaal gedurende de laatste 10 jaren aan de nieuwe toestanden aan te passen. Het feit, dat juist deze landen tengevolge van de wereldcrisis het eerst in moeilijkheden geraakten, is daardoor van nog grootere beteekenis. De Financiële Commissie van den Volkenbond is zich klaarblijkelijk ten volle van dit feit bewust, daar zij in haar schrijven aan den Volkenbondsraad op den voorgrond plaatst, dat de Volkenbond zekere moreele en juridische verplichtin-

gen ten opzichte van deze landen heeft. Men kan constateeren, dat de tegenwoordige moeilijkheden behalve door de algemeene crisis en de eigen tekortkomingen in hoofdzaak door de economische gevolgen van de vredesverdragen werden veroorzaakt.

Eerst richtte Oostenrijk en daarna Hongarije een verzoek tot den Volkenbond om den financiële toestand door deskundigen te laten onderzoeken. De Volkenbondsraad heeft afzonderlijke delegaties naar Oostenrijk en naar Hongarije gezonden, die een rapport over die landen hebben uitgebracht.

Oostenrijk.

In het Oostenrijksche rapport, dat veel korter is dan het Hongaarsche, wordt eigenlijk slechts de begroting en terloops de kwestie van de Kreditanstalt behandeld. Waarschijnlijk zal de reeds thans te Weenen vertoevende vertegenwoordiger van de Financiële Commissie van den Volkenbond een uitvoerig rapport samenstellen. Zoals het rapport over Oostenrijk aantoonde, geeft de Oostenrijksche begroting vanaf de reconstructieperiode — sedert 1922 — tot 1930 jaarlijks een overschot te zien. In 1930 was er voor de eerste keer een tekort van Sch. 13 miljoen. In 1931 steeg het tekort als gevolg van de Kreditanstalt-affaire tot Sch. 168 miljoen; bovendien had de schatkist een crediet op korten termijn van Sch. 250 miljoen en de spoorwegen een van Sch. 193 miljoen opgenomen. Volgens de verklaring van den Bondskanselier, die bij het rapport gevoegd is, moet de totale begroting van Oostenrijk, welke tevens de bedrijfsuitkomsten van de z.g. staatsbedrijven (Post, Telegraaf, Telefoon enz.) en het netto-overschot van de spoorwegen bevat, van Sch. 2.216 miljoen (f 775 miljoen) tot Sch. 1.900 miljoen (f 664 miljoen) worden verminderd. De inkomsten moeten door verhooging van verschillende bestaande en invoering van nieuwe belastingen op een niveau van Sch. 2.000 miljoen (f 705 miljoen) worden gehandhaafd, teneinde Sch. 100 miljoen voor de gedeeltelijke terugbetaling van de kortlopende credieten te verkrijgen.

De Commissie verdedigt in haar rapport het standpunt, dat er voor een bedrag van ongeveer Sch. 250 miljoen nieuwe buitenlandse credieten voor Oostenrijk noodig zouden zijn, terwijl het niet eens de Sch. 60 miljoen heeft gekregen, die, naar het schijnt, van Fransche zijde waren toegezegd. Het is moeilijk te zeggen, hoe lang Oostenrijk het zonder hulp van het buitenland zal kunnen uithouden. De groote passiviteit van zijn handelsbalans en de voor den dienst van de buitenlandse leeningen benodigde bedragen stellen ten aanzien van deviezen zulke eischen aan de Nationalbank, dat daaraan zonder nieuwe buitenlandse leeningen en zonder uitvoeroverschot, vroeg of laat ten deele of in het geheel niet voldaan zal kunnen worden.

Hongarije.

Het Hongaarsche rapport is veel uitvoeriger dan het Oostenrijksche. Het schetst in de eerste plaats uitstekend den huidige financiële toestand van Hongarije, waaruit blijkt, dat de eigenlijke begroting van 1930/31 met inkomsten ten bedrage van P. 829,6 miljoen (f 361 miljoen) en uitgaven ten bedrage van P. 946,5 miljoen (f 411 miljoen) met een tekort van P. 116,9 miljoen sloot. De rekeningen van de staatsbedrijven geven met inkomsten ten bedrage van P. 427,3 miljoen (f 186 miljoen) en uitgaven ten bedrage van P. 450,6 miljoen (f 195 miljoen) een tekort van P. 23,3 miljoen te zien. De Hongaarsche Minister-President gaf, evenals de Oostenrijksche Bondskanselier, te kennen, op welke wijze de uitgaven tot P. 850 miljoen — resp. naar de meening van de Commissie tot P. 800 miljoen — moeten worden verlaagd. Ter vermeerdering van de inkomsten dienen de invoering van nieuwe en verhooging van verschillende bestaande belastingen; de desbetreffende verordeningen traden inmiddels reeds in werking.

Het Hongaarsche rapport bevat ook een gedetailleerd overzicht van alle buitenlandsche schulden van Hongarije; een dergelijk overzicht ontbreekt in het Oostenrijksche rapport. De geheele buitenlandsche schuld van Hongarije bedraagt volgens het rapport P. 4.094 miljoen (*f* 1.734 miljoen), waarvan op rekening van den Staat P. 1.629, de gemeenten P. 517, banken, landbouw en industrie P. 1.948 miljoen komen. De leeningen op langen termijn en bepaalde leeningen met middelmatigen looptijd bedragen tezamen P. 2.790 miljoen (na aftrek van de amortisatie), welk bedrag slechts een verschil van P. 13 miljoen toont met de door ons berekende en in ons vorig artikel genoemde P. 2.809 miljoen. De credieten op korten termijn en die met middelmatigen looptijd bedragen P. 1.304 miljoen.

Duidelijk blijkt, dat de zwakke zijde van den toestand in het relatief groote bedrag van deze schulden ligt. Dienaangaande concludeert de Commissie, dat men de onmiddellijke terugbetaling van deze kortlopende credieten niet van Hongarije mag verlangen, weshalve zij voorstelt de „Stillhalte"-overeenkomst voor een langere periode te handhaven. De desbetreffende onderhandelingen werden reeds ten deele met succes bekroond, ten deele zullen zij binnenkort hun beslag krijgen. De Commissie heeft er bij het vaststellen van het eindbedrag op P. 4.094 miljoen geen rekening mede gehouden, dat de vóór-oorlogsche schulden van den Staat, ten bedrage van P. 874 miljoen, feitelijk met een bedrag overeenkomen, dat P. 600 miljoen lager is, d.i. P. 274 miljoen, omdat de rentedienst van deze leening door het protocol van Innsbruck tot 27 pCt. resp. 32 pCt. werd verlaagd; op de Oostenrijksche en zelfs op de Tsjechische en Joego-Slavische begrooting komen deze leeningen dienovereenkomstig met 27 pCt. resp. 32 pCt. van haar aanvankelijke kapitaalwaarde voor. Indien wij hiermede rekening houden, belooft het eindbedrag in plaats van P. 4.094, P. 3.494 miljoen (*f* 1.520 miljoen) d.w.z. P. 401 (*f* 174) per hoofd der bevolking.

Zoals reeds opgemerkt, behelst het Oostenrijksche rapport geen gegevens omtrent de buitenlandsche schulden van Oostenrijk. Volgens de opgaven van de Oostenrijksche regering en volgens onze eigen berekeningen, zou de tegenwoordige totale Oostenrijksche schuld aan het buitenland rond Sch. 3.770 miljoen (*f* 1.318 miljoen) bedragen, d.w.z. Sch. 580 (*f* 204) per hoofd der bevolking. Dit bedrag is als volgt onderverdeeld:

Buitenlandsche staatsschulden volgens opgave van het Ministerie van Financiën per ult. Dec. 1931: Sch. 1.947,8 miljoen; andere leeningen op langen termijn: Sch. 730 miljoen; buitenlandsche gelden van de Kreditaanstalt en andere banken incl. de Nationalbank volgens de desbetreffende verdragen en „Stillhalte"-overeenkomsten Sch. 900 miljoen; andere credieten op korten termijn: Sch. 200 miljoen, welke allicht nog grooter kunnen blijken te zijn, wanneer ook in Oostenrijk een zelfde verplichte aangifte van de buitenlandsche verbintenissen wordt voorgeschreven, als in Hongarije werd ingevoerd.

Het is belangwekkend op te merken, dat tegenover deze hooge buitenlandsche schulden de binnenlandsche staatsschuld van Oostenrijk slechts Sch. 644 miljoen (*f* 225 miljoen) en die van Hongarije P. 224 miljoen (rond *f* 100 miljoen) bedragen, terwijl Tsjecho-Slowakije niet minder dan Kr. 25 milliard (*f* 1.840 miljoen) aan binnenlandsche staatsschulden heeft uitgegeven. Hoewel dit een gevolg van de inflatie is en de inkomens- en vermogensverhoudingen in deze landen zeer verschillend zijn, kan men hieruit afleiden, dat zowel Oostenrijk als Hongarije nog over binnenlandsche bronnen beschikken, die zij ter versterking hunner financiën kunnen aanspreken, voor zoover het buitenland zulks mogelijk maakt, temeer daar de oplossing van dit vraagstuk in deze lan-

den niet door een herstellvraagstuk wordt gecomplieerd.

De dienst van rente en aflossing der Hongaarsche buitenlandsche schulden bedraagt volgens het rapport jaarlijks P. 287 miljoen (*f* 124 miljoen). De kern van het rapport van de Commissie ligt eigenlijk in deze vraag; hoe Hongarije bij de handhaving van het evenwicht van zijn begrooting en de stabiliteit van zijn valuta in staat zal zijn, deze P. 287 miljoen uit een uitvoeroverschot te verkrijgen. Want op nieuwe leeningen kan voorloopig niet worden gerekend, zoodat de bedragen voor rente en aflossing slechts met diensten en goederen kunnen worden betaald. Dezelfde vraagstukken doen zich voor bij Oostenrijk, zoals hierboven reeds werd aangetoond, en ook bij Duitschland, zoals in het Laytonrapport uitvoerig wordt uiteengezet.

De Commissie constateert zeer terecht, dat deze landen betalen kunnen, doch slechts op voorwaarde, dat zij hun producten van de hand kunnen doen. Wat dit punt betreft, komt de Commissie tot de volgende conclusies, die in tegenspraak schijnen te zijn met de door haar in haar tot den Volkenbondsråd van 19 September 1931 gericht schrijven neergelegde opvattingen. In dit schrijven constateert de Commissie, dat de catastrophale prijsdaling, de stijging van de werkelijke lasten van de leeningen en andere vaste financiële verplichtingen, evenals de daling van de inkomsten van den Staat als gevolg van de depressie, de moeilijkste verschijnselen van de wereldcrisis vormen. Voor Hongarije en Oostenrijk stelt de Commissie een op klassieke principes gebaseerde deflatie voor, waarvoor het Hongaarsche rapport overigens een buitengewoon duidelijk en logisch schema bevat. Een verdergaande deflatie zou echter naast een verdere prijsdaling tot gelijktijdige verhooging van de reeds buitengewoon groote en zware lasten der buitenlandsche schulden en waarschijnlijk ook door het verscherpen van de crisis tot een verdere daling van de staatsinkomsten leiden. De deflatie zou den uitvoer stimuleeren en het saldo van de handelsbalans zou volgens de voorstellen van de Commissie door een rigoreuze deviezencontrole stijgen. In dit verband merkt „The Economist" in zijn critiek op het rapport terecht op, dat dit principe een contradictio in terminis is, d.w.z. uitvoer zonder invoer — en toepassing daarvan slechts tot vernietiging van den wereldhandel kan leiden, waardoor terugbetaling van de internationale schulden geheel en al onmogelijk zal worden. En wanneer er al een uitvoeroverschot zal worden verkregen, dan wordt de afzet, behalve door de algemeene moeilijkheden, nog belemmerd door de pogingen tot beperking van den invoer in die landen, welke in een zelfden critieken toestand verkeeren. Op dit punt komen de rapporten van de Volkenbondscmissie trouwens ook met het z.g. Layton-rapport in botsing, dat zich met den toestand in Duitschland bezig houdt. Het schijnt, dat deze moeilijke vraagstukken daarop zullen uitloopen, welke Staat, wanneer en op welke wijze het eerst in Europa het moratorium zal afkondigen.

De Volkenbondscmissie onderschat deze moeilijkheden niet en wijst er met klem op, dat noch het Oostenrijksche noch het Hongaarsche vraagstuk op zichzelf staat, doch dat beide een onderdeel van de algemeene crisis vormen. „Deze landen alleen kunnen niets tot verbetering van den moeilijken toestand van de wereldhuishouding bijdragen" — leest men in het rapport, waaraan wij nog de conclusie uit het bovengenoemde schrijven van de Commissie aan den Volkenbondsråd zouden willen toevoegen: „Ook voor het welslagen van die maatregelen, welke wij voor deze landen voorstellen, is het van eminent belang, dat de economische en politieke toestand zich aanmerkelijk verbetert."

AANTEKENINGEN.

Kapitaalbeleggingen in de hoofdcultures van Nederlandsch-Indië.

Als No. 96 van de Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Buitenzorg is onlangs van de hand van Dr. R. E. Smits een brochure verschenen over de beteekenis van Ned.-Indië uit internationaal economisch oogpunt, waarin o.a. een berekening voorkomt over de buitenlandsche beleggingen in de cultures. Deze berekening is gebaseerd op het beplante areaal, door voor de verschillende cultures een geschatte gemiddelde kapitaalwaarde per H.A. aan te nemen.

Dr. Smits gaat eerst de toeneming van de kapitaalbeleggingen ter Oostkust van Sumatra na en constateert, dat voor dit gebied sedert 1913 een stijging van de kapitaalbeleggingen van f 435.000.000 heeft plaats gevonden. Uitgaande van een geschatte gemiddelde kapitaalwaarde per H.A. voor rubber van f 1.400, voor oliepalm van f 1.500, voor thee van f 2.000, voor vezel van f 2.000 en voor copra van f 600, komt de schrijver tot de volgende opstelling.

Kapitaalbeleggingen ter S. O. K. aan het einde van 1929 in duizenden guldens.

Nationaliteit	Rubber	Tabak	Olie-palm	Thee	Vezel	Klapper	Gambir	Totaal
Nederl.	128.900	116.250	47.910	24.414	40.000	3.278	—	360.752
Britsch	104.684	—	3.030	14.554	—	1.457	1.000	124.726
Amerik.	53.035	—	—	—	—	—	—	53.035
Fransch-Belgisch	41.874	3.000	27.704	—	—	—	—	72.578
Zwitsers	3.542	750	—	—	—	122	—	4.414
Japansch	11.157	—	2.560	—	—	—	—	13.717
Duitsch	3.202	—	2.499	2.420	—	—	—	8.121
Andere nationaliteiten	4.906	—	—	—	—	—	—	4.906
Totaal	351.301	120.000	83.703	41.388	40.000	4.957	1.000	642.249

Wat Java betreft, zoo vervolgt Dr. Smits, zijn eenigermate betrouwbare cijfers aan de hand waarvan de ontwikkeling van de buitenlandsche kapitaalbelangen over een reeks van jaren zou kunnen worden nagegaan, niet beschikbaar, zoodat te dien opzichte volstaan moet worden met het geven van een overzicht naar den toestand per einde 1929. In grove trekken kan echter wel worden gesteld, dat Nederlandsch kapitaal in de ontginning van dit eiland bij voortdurende een zeer overwegende rol heeft gespeeld. De uitvoer van Java bestond in het jaar 1885 voor 66 pCt. uit suiker, welke industrie van den aanvang af praktisch geheel door Nederlandsch kapitaal werd gedreven. Daarnaast was de tabakscultuur in de Vorstenlanden en den Oosthoek met 8 pCt. van den uitvoer eveneens vrijwel uitsluitend Nederlandsch, terwijl hetzelfde kon worden gezegd van de koffiecultuur, welke in dien tijd nog 7pCt. tot den Java-uitvoer bijdroeg. Eerst de opkomst van de thee- en van de rubbercultuur deed de belegging van buitenlandsch en weder voornamelijk van Britsch kapitaal in het Javacultuurbedrijf aanzienlijk toenemen. Een belangrijke stap in deze richting werd ook gezet met den overgang in 1910 van een der grootste particuliere landerijen op Java van Nederlandsche in Engelsche handen. Bij de opkomst der rubbercultuur op Java was voorts, evenals zulks op Sumatra's Oostkust het geval was, het Britsche kapitaal in den aanvang overwegend. Van de in 1912 op Java werkzame rubbermaatschappijen, ten getale van 101, waren er 50 in Engelsche, 30 in Nederlandsche en 18 in Fransch-Belgische handen. Met deze deelname van Britsch kapitaal in de rubberindustrie ging als gevolg van het „catchcrop” systeem een overeenkomstig grooter belang in de koffiecultuur gepaard met het gevolg, dat ten huidigen dage Britsch kapitaal bij de overjarige cultures op Java: rubber, koffie en thee voor belangrijke bedragen betrokken is. Een overzicht van den toestand geeft ondervolgende tabel, waarbij eveneens van het beplante oppervlak werd uitgegaan. Als gemiddelde waarden per H.A. werden daarbij aangenomen: voor suiker f 4.000,—, voor rub-

ber f 1.200,—, voor koffie f 1.100,—, voor thee f 1.500,—, voor kina f 1.200,—. Het in de tabakscultuur gestoken kapitaal werd in deze opstelling weggelaten, omdat dit tengevolge van de wijze, waarop deze cultuur op Java gedreven wordt, zeer moeilijk te benaderen is. Ter verklaring van het feit, dat de aangenomen waarden per H.A. voor rubber, koffie en thee lager zijn dan de overeenkomstige voor Sumatra's Oostkust, diene voorts, dat in een nieuw gebied als dit laatste zonder voldoende lokale arbeidsbevolking de ontginningskosten uiteraard veel hooger zijn dan in het reeds veel langer gecultiveerde Java. Uit den aard der zaak hebben echter alle dergelijke cijfers slechts een zeer betrekkelijke waarde, al kunnen zij voor vergelijkingen als de onderhavige zonder veel bezwaar worden toegepast, teneinde in staat te stellen tot het zich vormen van een oriënteerenden indruk omtrent de bedragen, welke met het cultuurbedrijf gemeoid zijn.

Kapitaalbeleggingen op Java aan het einde van 1929 in duizenden guldens.

Nationaliteit	Suiker	Rubber	Koffie	Thee	Kina	Totaal
Nederlandsch	779.668	145.879	71.716	104.255	16.571	1.118.069
Britsch	10.104	80.794	23.028	28.466	2.693	142.085
Fransch-Belgisch	—	20.890	8.386	6.558	158	35.992
Duitsch	—	1.544	—	4.230	6	5.780
Italiaansch	—	2.136	58	—	—	2.194
Japansch	3.736	1.715	—	472	—	5.923
Onbek. Nationaliteit	—	16.850	4.883	—	618	22.351
Totaal	793.508	269.808	105.071	143.981	20.046	1.332.144

Het jongste cultuurgebied is tenslotte dat van Zuid-Sumatra, onder welken verzamelsnaam gemeenlijk de residenties Sumatra's Westkust, Benkoelen, de Lampongsche Districten, Palembang en Djambi worden samengevat. Het Europeesch cultuurbedrijf is hier nog van zeer recenten datum en feitelijk eerst na 1910 aangevangen, toen als gevolg van de rubberboom de eerste aanzienlijke oppervlakten, speciaal in de Lampongs, beplant werden. Wanneer vóórdien uitgestrekte concessies in Zuid-Sumatra werden aangevraagd, geschiedde dit niet zoozeer met de bedoeling om deze gronden zelf in cultuur te brengen als wel om deze naderhand met winst in nieuwe maatschappijen te kunnen inbrengen. De mogelijkheid tot dit laatste bleef evenwel nog langen tijd uit en het tijdstip van de eigenlijke opening van Zuid-Sumatra brak eerst aan, toen de voor groot-landbouwbedrijf bruikbare complexen op Java en ter Oostkust langzamerhand steeds schaarscher werden, tengevolge waarvan groote Nederlandsche cultuurmaatschappijen, welke voor de uit de winsten hunner ondernemingen op Java beschikbaar gekomen aanzienlijke kapitalen belegging in de bergcultures zochten, zich tot Zuid-Sumatra gingen wenden. Eerst na 1924 is daarom door de deelneming van deze maatschappijen de Westersche landbouw in Zuid-Sumatra aanzienlijk uitgebreid.

Een overzicht van den staat van zaken per ult. 1929 geeft onderstaande tabel, welke op gelijken voet als de voorgaande werd samengesteld en waarbij van de volgende kapitaalwaarden per H.A. werd uitgegaan: f 1.500,— voor rubber, f 1.200,— voor koffie, f 3.500,— voor thee, f 2.000,— voor kina, f 1.500,— voor oliepalmen en f 2.000,— voor vezel.

Kapitaalbeleggingen in Zuid-Sumatra aan het einde van 1929 in duizenden guldens.

Nationaliteit	Rubber	Koffie	Thee	Kina	Olie-palmen	Vezel	Totaal
Nederlandsch	17.585	17.600	12.257	3.698	5.123	1.026	57.289
Britsch	6.893	1.865	2.485	—	—	—	11.243
Duitsch	1.319	1.358	21	1.306	—	—	4.004
Fransch-Belgisch	3.258	—	—	—	—	—	3.258
Zwitsers	—	799	—	—	—	—	799
Onbekende nationaliteit	10.059	3.451	—	330	—	—	13.940
Totaal	39.114	25.073	14.763	5.334	5.123	1.026	90.433

Resumeeren wij de tevoren zeer globaal en slechts voor een aantal hoofdcultures benaderde kapitaalsinvestaties in de belangrijkste cultuurgebieden, dan

blijkt, dat daarmee per ultimo 1929 reeds een bedrag van ruim 2 milliard gemoeid was.

Op grond van de drie bovenstaande overzichten hebben wij een berekening gemaakt van de grootte van de kapitalen, die de verschillende landen in Ned.-Indië hebben belegd. Wij kwamen daarbij tot de volgende opstelling.

Kapitaalbeleggingen in de cultures van Ned.-Indië aan het einde van 1929 in duizenden guldens.

Nationaliteit	Sumatra's O. K.	Zuid-Sumatra	Java	Totaal	in pCt.
Nederlandsch.....	360.752	57.289	1.118.089	1.536.130	74
Britsch.....	124.726	11.243	142.025	277.994	13
Fransch-Belgisch.....	72.578	3.258	35.992	111.828	6
Duitsch.....	8.121	4.004	5.780	17.905	0,8
Amerikaansch.....	53.035	—	—	53.035	3
Zwitsersch.....	4.414	799	—	5.213	0,2
Japansch.....	13.717	—	5.923	19.640	0,9
Italiaansch.....	—	—	2.194	2.194	0,1
Andere en onbekende nat.	4.906	13.840	22.351	41.097	2
Totaal.....	642.249	90.433	1.332.414	2.065.096	100

Het blijkt dus, dat van de in de hoofdcultures in genoemde gebieden geïnvesteerde kapitalen $\frac{1}{4}$ gedeelte van Nederlandschen oorsprong is. Daarnaast zijn de Britsche en Fransch-Belgische belangen van betekenis.

De opheffing van den gouden standaard in Engeland.

Dr. B. M. Anderson Jr., de bekende economist van The Chase National Bank te New-York, heeft in een artikel over „The Gold Standard and the American Gold Tradition” critiek uitgeoefend op het opgeven van den gouden standaard door Engeland. Volgens Dr. Anderson had deze voor de geheele wereld zoo noodlottige maatregel achterwege kunnen blijven, indien Engeland zich meer gehouden had aan de orthodoxe regels van den gouden standaard. De eerste teekenen van de zwakke positie van de Engelsche geldmarkt ziet Dr. A. in de gebeurtenissen in het voorjaar van 1927, toen Engeland na de stabilisatie van den Franschen Franc een politiek van goedkoop geld voerde, die niet in overeenstemming was met zijn financiële toestand.

Na de stabilisatie in Frankrijk, steeg de Franc in den winter van 1926—'27 zeer aanzienlijk. De Franschen trokken hun gelden, die zij gedurende de daling van den Franc naar het buitenland hadden gezonden, terug, terwijl tevens door buitenstaanders op groote schaal in Francs gespeculeerd werd. De Bank van Frankrijk, die de stijging van den Franc wilde tegengaan, zag zich verplicht voor groote bedragen aan buitenlandsche valuta op te nemen, daar de Fransche en de buitenlandsche speculanten buitenlandsche valuta in Francs omzetten. De op deze wijze aan de Bank van Frankrijk aangeboden buitenlandsche valuta bestond in hoofdzaak uit Ponden; de Franschen verweten den Engelschen, dat het goedkoop geld in Londen de speculatie in Francs financierde, en drongen aan op een wijziging van de geldpolitiek. De Bank van Frankrijk wenschte haar Pondenbezit niet uit te breiden, en converteerde een deel daarvan in goud, dat zij uit Londen wegtrok.

Het werd dus hoog tijd voor Londen om zijn politiek te herzien, ten einde zijn goudvoorraad te beschermen. In plaats daarvan nam men zijn toevlucht tot internationale samenwerking om de politiek van goedkoop geld voort te zetten; de Federal Reserve autoriteiten verleenden haar medewerking door de geldrente in de Ver. Staten in den herfst van 1927 te verlagen, waardoor Engeland tijdelijk ontlast werd en de Fransche geldmarkt in staat was een deel van haar Pondentegoed in Dollars om te wisselen.

De daaruit voortvloeiende effectenspeculatie in de Ver. Staten nam zulk een omvang aan, dat men zoowel hier als elders verplicht was deze politiek te wijzigen. De geldrente in de Ver. Staten werd evenwel niet snel genoeg verhoogd, omdat de financiële autoriteiten bevreesd waren, dat hierdoor goud aan

Londen onttrokken zou worden. Doordat de Ver. Staten met de verhooging van het disconto wachtten, tot dat Londen hiertoe schoorvoetend was overgegaan, nam de speculatie grootere afmetingen aan dan anders het geval ware geweest.

Na de ineenstorting van de effectenbeurs in 1929, keerde de Engelsche geldmarkt zoo spoedig als maar eenigszins mogelijk was weder tot de lage geldrente terug. De Bank van Engeland verlaagde voortdurend haar disconto, totdat het in den zomer van 1931 $2\frac{1}{2}$ pCt. bedroeg, ondanks de enorme credieten, die de Engelsche geldmarkt op korten termijn aan het buitenland had verstrekt, de geringe bedragen, die het buitenland in Londen had uitstaan en den geringen goudvoorraad. Nadat de pogingen om een einde te maken aan het wegtrekken van gelden uit Oostenrijk en Duitschland waren mislukt, ontstond er een run op Engeland. De Bank van Engeland verkreeg credieten in New-York en Parijs; zij verhoogde haar disconto eerst tot $3\frac{1}{2}$ pCt. en daarna tot $4\frac{1}{2}$ pCt. Toen het eerste crediet niet toereikend bleek, kreeg zij een tweede en grooter crediet; zij verhoogde echter haar disconto niet. Engeland gaf zijn gouden standaard op, op een tijdstip, dat zijn bankdisconto $4\frac{1}{2}$ pCt. bedroeg.

In den zomer van 1931 had de situatie zelfs nog gered kunnen worden. Indien het bankdisconto tot 8 pCt. was verhoogd, toen het eerste crediet van \$ 250 miljoen door de Federal Reserve Banken en de Bank van Frankrijk aan de Bank van Engeland werd verleend, of tot 9 pCt., toen het tweede crediet van \$ 400 miljoen van de Fransche en Amerikaansche financiers volgde, zou Engeland thans nog den gouden standaard hebben.

In Engeland was men van meening, dat een verhooging van het disconto niets aan den toestand zou hebben veranderd, toen eenmaal een paniek was ontstaan. Dit kan niet de opvatting geweest zijn van de Engelsche financiële autoriteiten, daar in dat geval ook het crediet geen effect zou hebben gehad, en zij zich niet gerechtigd zouden hebben geacht om in New-York en Parijs credieten op te nemen tot een bedrag van \$ 650 miljoen. Indien Engeland zijn traditioneele politiek van hooge geldrente tijdens een crisis had doorgevoerd, toen het eerste crediet werd verleend, of zelfs nog, toen het tweede crediet werd verkregen, dan had men stellig den volgenden gang van zaken mogen verwachten:

10. Vele buitenlanders met schulden in Londen, zouden elders hebben geleend, teneinde deze af te lossen.

20. De Londensche bankiers zouden degenen, die gelden in het buitenland hadden uitstaan en schulden in Londen hadden, hebben gedwongen, hun tegoed in het buitenland weder naar Engeland terug te brengen.

30. De Engelschen, die schulden hadden in Londen en in het buitenland konden leenen, zouden gedwongen worden zulks te doen.

40. De effectenkoersen te Londen zouden sterk zijn gedaald, hetgeen welingelichte buitenstaanders zou hebben aangetrokken om te koopen.

50. De Engelschen, die buitenlandsche effecten bezaten en schulden in Londen hadden, zouden hun obligaties in het buitenland hebben verkocht om hun schulden te betalen.

60. Vele buitenlanders en buitenlandsche banken, die hadden gezien, hetgeen er in Londen geschiedde, zouden gelden in Londen hebben uitgezet, aangetrokken door een rente van 9 pCt., terwijl zij in een rente van $4\frac{1}{2}$ pCt. geen belang stelden, omdat deze geen compensatie bood voor het risico.

70. De druk op de invoer-credieten in Engeland zou den invoer zeer spoedig hebben doen afnemen, terwijl de credietrestrictie de Engelsche fabrikanten noodzaak zou hebben, de prijzen, de loonen en de andere kosten te verlagen, zoodat het buitenland Engelsche uitvoerproducten zou koopen.

Waarom heeft Londen zijn bankdisconto niet belangrijk verhoogd, zooals het het stellig vóór den oorlog zou hebben gedaan? Dr. Anderson ziet de voornaamste reden in de positie van de machtige Engelse arbeiderspartij, die zich krachtig verzet heeft tegen loonsverlaging. Daarnaast was men ongetwijfeld bevreesd om een versterking op de effectenbeurs teweeg te brengen, hoewel deze verstoring toch is ontstaan als gevolg van de paniek, die aan het loslaten van den gouden standaard voorafging. Tevens wilde men het bankroet vermijden van vele Engelse concerns, die de lange depressie waren doorgelopen, en die door de credietrestrictie tot liquidatie gedwongen zouden worden. Het vertrouwen in het prestige van het Pond en in de buitenlandsche credieten was waarschijnlijk overdreven groot. Tenslotte was er een ontstellend geloof in de theorie van goedkoopgeld, die in Londen na den oorlog grooten opgang heeft gemaakt.

De geschiedenis van Engeland in de laatste jaren is een klassiek voorbeeld van de mislukking van de politiek van goedkoop geld om een opleving tot stand te brengen, indien zij dient ter vervanging van een noodzakelijke aanpassing van prijzen, loonen en andere kosten aan gewijzigde omstandigheden en indien zij wordt doorgevoerd om een onbuigzamen economischen toestand te beschermen. Zij heeft in elk opzicht schipbreuk geleden — en heeft den gouden standaard in Engeland te gronde gericht.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Gedurende de maand November steeg ons gemiddelde indexcijfer voor scheepsvrachten (in Ponden) bijna 1 pCt., zoodat het thans 4 pCt. meer bedraagt dan een jaar geleden:

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Dec. 1928	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Dec. 1929	117,3	95,5	94,6	109,0	93,4	91,7	100,3
Nov. 1930	89,5	85,0	90,4	99,8	81,0	107,7	92,2
Dec. „	89,7	86,9	93,8	103,8	85,2	109,5	94,8
Januari 1931	88,0	90,1	90,1	101,3	88,8	108,6	94,5
Februari „	87,1	93,4	94,6	96,9	90,9	108,6	95,2
Maart „	86,5	94,0	90,5	99,2	91,9	105,0	94,5
April „	86,0	95,0	94,4	94,0	91,4	103,3	94,0
Mei „	85,0	96,6	94,7	94,8	96,0	104,1	95,2
Juni „	82,4	89,6	89,8	91,8	93,0	98,8	90,9
Juli „	81,2	85,5	86,3	87,6	87,8	95,2	87,3
Aug. „	80,6	82,3	88,3	88,4	87,3	92,6	86,6
Sept. „	82,5	83,1	86,3	86,1	85,2	97,9	86,9
Oct. „	90,8	91,5	89,6	97,6	94,0	106,8	95,0
Nov. „	91,1	92,0	85,0	99,1	98,8	108,6	95,8

De omvang van den handel nam in November niet toe; de belangrijke La Plata-markt nam zelfs beduidend minder tonnage op dan in de voorafgaande maanden. De handel bleef over het algemeen den invloed van de deviezencontrole en de invoerbelemmeringen in verschillende landen weerspiegelen.

Uit den volgende staat blijken de jongste verschuivingen.

De derde tabel toont ons indexcijfer, herleid tot een gemiddelde voor 1913.

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	108,3	— 1,8
„ „ thuisvracht	96,8	..
Middell. Zee; uitgaande vracht	83,6	+ 2,9
„ „ thuisvracht	98,5	+ 5,2
Noord-Amerika	92,0	+ 0,5
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	65,2	— 2,1
„ „ thuisvracht	104,8	+ 7,0
Indië; uitgaande vracht	88,4	+ 2,1
„ „ thuisvracht	109,8	+ 0,8
Het verre Oosten, enz.	98,8	+ 4,8
Australië	108,6	+ 1,8

(1913 = 100)

Maand	1928	1929	1930	1931
Januari	98,47	109,6	81,2	81,2
Februari	94,33	106,7	76,5	81,9
Maart	93,17	102,6	75,5	81,3
April	94,59	99,1	77,1	80,8
Mei	93,79	97,3	76,1	81,8
Juni	91,29	92,1	75,7	78,1
Juli	93,73	94,8	78,1	75,0
Augustus	98,17	96,1	82,6	74,4
September	99,54	95,3	83,6	74,7
October	103,93	93,3	81,7	81,7
November	110,94	88,3	79,3	82,3
December	113,17	86,2	81,5	
Jaarl. gemiddelde	98,8	96,8	79,1	

BOEKAANKONDIGING.

R. M. Noto Soeroto. Naar eene nieuwe Samenleving. (Uitgegeven vanwege het Nederlandsch Indonesisch Verbond door de N.V. Adi-Poestaka. 's-Gravenhage 1931.)

Dit boekje bevat een zestal voordrachten, gehouden ter toelichting van de grondgedachten, waarvan het Nederlandsch-Indonesisch Verbond uitgaat. Zooals ook in zijne verdere geschriften, neemt de schrijver het standpunt in, dat samenwerking op voet van volkomen gelijkheid tusschen de verschillende bevolkingsgroepen binnen het Koninkrijk niet alleen mogelijk, maar voor alle partijen het meest gewenscht is. Bovendien acht hij het historisch geboden de toekomst in deze richting te zoeken, aangezien elke andere, die de in den loop der eeuwen gelegde en steeds nauwer aangehaalde banden tusschen Nederland en Indië zou willen verbreken, zou uitloopen op afbraak van nagevoeg alles, wat in dien tijd is opgebouwd, tot schade van de daarbij betrokken volkeren.

Ons treft in des schrijvers gedachtengang vooral zijn streven om elk der volkeren eigen karakter en ontwikkelingsmogelijkheden te doen behouden. De geestelijke annexatie van ontwikkelde bij het Nederlandsche volk wordt uitdrukkelijk verworpen. Voor elk der rassen binnen het Indische staatsverband verlangt hij een eigen, organisch plaats in het geheel. Op die wijze meent hij dat vermeden kan worden eene organisatie, waarin het getal in plaats van de werkelijke beteekenis van eenige groep hare waarde en hare kracht zou bepalen. Of het, indien men de bestaande verschillen tusschen de groepen zoo scherp ziet, niet eene illusie moet zijn desondanks den groei te verwachten van een gevoel van „Indonesisch” staatsburgerschap, dat niet slechts bij alle inheemsche volkeren, maar ook bij Indo-Europeanen en Indo-Chinezen zou kunnen ontstaan?

Ondanks deze min of meer utopische verwachtingen toont de schrijver op andere plaatsen grooten werkelijkheidszin. Hij ziet duidelijk, dat het politieke nationalisme in Indië, dat tot non-coöperatie besluit, daarmee de bron voor eigen verdere ontwikkeling afsluit en in feite de geschiedenis zou willen terugzetten. Geenszins blind voor de gebreken van vele Indische Nederlanders, die waardeering voor de hun vreemde Indonesische cultuurverschijnselen missen,

spaart hij anderzijds ook zijne landgenooten niet, als hij hen verwijt door hun terugtrekken binnen beperkten volkerenkring zelfzucht of uiting van een zeker minderwaardigheidscomplex te toonen.

Of des schrijvers staatkundig en maatschappelijk toekomstbeeld voor verwerkelijking vatbaar is, kan geen onzer uitmaken. Slechts de toekomst, de verre toekomst, zal kunnen doen zien, of de ontwikkeling deze richting kiest. Maar de verdienste van dit boek, evenals van de andere geschriften van den Heer Noto Soeroto, is, dat zij waarschuwen tegen verdeeling van wat in den loop der tijden is tezamen gebracht en aantonen, dat scheiding daarvan volstrekt niet de voorwaarde is, zelfs niet kan zijn, voor verdere ontwikkeling van een dier deelen.

Mr. J. C. KIELSTRA.

Dr. Arwed Koch, Banken und Bankgeschäfte unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsverhältnisse. (Jena. Verlag von Gustav Fischer 1931. 329 blz., Prijs: ingen. R.M. 16,—, geb. R.M. 17,50).

Hoewel reeds vele pogingen in het werk zijn gesteld — slechts ten deele met succes — om tot een uniforme internationale regeling en vaststelling van verschillende handelsgebruiken in het bankwezen te geraken, moet worden erkend, dat men, over het geheel genomen, nog ver van de verwezenlijking van dat ideaal is verwijderd.

Waar dus zulk een internationale regeling ontbreekt, dienen de banken zich bij het afwickelen van transacties met het buitenland in hoofdzaak te richten naar de in de betreffende landen geldende wettelijke bepalingen, hun interpretatie en jurisprudentie, alsmede naar de bepalingen der rekening-courantvoorwaarden, die in vele opzichten bepalingen van aanvullend recht bevatten.

Het is nu de groote verdienste van Dr. Arwed Koch, dat hij in zijn bovengenoemd werk de verschillende onderdeelen van het Deutsche bankwezen tot in bijzonderheden heeft behandeld. Hij heeft daarbij getracht aan te duiden, hoe alle voorkomende transacties in de praktijk worden afgewikkeld en welke juridische verhoudingen daarbij ontstaan. Telkenmale verwijst hij naar de desbetreffende artikelen van het „H.G.B.“ en het „B.G.B.“ en vermeldt — waar nodig — de uitspraak van het „R.G.“. Naar mijn meening is schrijver in zijn pogen uitstekend geslaagd.

Waar het Nederlandsche bankwezen zulke nauwe relaties met den Duitschen handel en industrie onderhoudt, verdient m.i. deze pennevrucht van Dr. Koch de algemeene belangstelling van allen, die in het Nederlandsche bankwezen werkzaam zijn. Naast deze categorie zullen ook de juristen en degenen, die bij den Duitschen handel betrokken zijn, uit dit interessante werk waardevolle gegevens kunnen putten.

Het boek bevat een uitvoerige inhoudsopgave en na een kort overzicht van de historische ontwikkeling van het Deutsche bankwezen te hebben gegeven, behandelt schr. systematisch alle transacties, die op het zeer uitgestrekte arbeidsveld der banken worden aangetroffen.

In Hoofdst. 2 geeft hij een indeeling der banken naar den aard van hunne werkzaamheden (bl. 33), terwijl hij in het derde Hoofdstuk de transacties in 3 groepen indeelt. Hij onderscheidt: de passieve- (deposito's enz.), de actieve- (credietverleening enz.) en de neutrale- (effecten-transacties, giro's, accreditieven enz.) zaken (bl. 46), die hij, na de „Allgemeine Geschäftsbedingungen“ in extenso te hebben weergegeven (bl. 50—61) zeer uitvoerig behandelt. In zijn uiteenzettingen refereert hij telkenmale aan de betreffende bepalingen dezer algemeene voorwaarden.

Schr. vermeldt bij de behandeling der vreemde gelden, dat de Deutsche banken op aanwijzing van de

Reichsbank in hunne balansen de vreemde gelden indeelen volgens de termijnen waarop deze zijn gestort. Hij wijst er op, dat het bovendien aanbeveling zou verdienen te vermelden, welk percentage van deze bedragen uit buitenlandsche saldi bestaat (bl. 73/4). M.i. hebben de ervaringen van den laatsten tijd deze noodzakelijkheid duidelijk gedemonstreerd.

Na een interessante uiteenzetting omtrent het begrip „crediet“ te hebben gegeven (bl. 88/91) behandelt schr. de verschillende vormen van zekerheid. Een belangrijke plaats wordt daarbij ingeruimd aan de fiduciaire eigendomsoverdracht (Sicherungsübereignung). Hoewel algemeen wordt aangenomen, dat volgens Par. 223—2 „B.G.B.“ eigendom als zekerheidsrecht kan worden overgedragen, behoort deze soort van overdracht in Duitschland tot een in economisch en juridisch opzicht veel omstreden gebied. Volgens schr. hebben de banken in de laatste jaren credietverleening tegen fiduciaire eigendomsoverdracht stelselmatig van de hand gewezen (bl. 151).

Na het reboourscrediet beschrijft Dr. Koch het „Vinkulationskredit“ (credietverleening onder gebruikmaking van de fiduciaire eigendomsoverdracht van goederen, door credietnemer reeds doorverkocht en verzonden binnen de Deutsche landpalen) blijft bestaan (bl. 186). Aan de overdracht der ceelen, afgegeven door veemen, daartoe door den Staat gemachtigd, en door dezulke, die deze bevoegdheid missen, wordt een zeer lezenswaardige studie gewijd (bl. 198).

In zijn slotwoord zegt Dr. Koch het te betwijfelen of een internationale regeling der handelsgebruiken in het bankwezen in het belang van Duitschland zal zijn. Ik kan deze meening van Dr. Koch niet onderschrijven. Integendeel, volgens mijn meening, zal ieder internationaal georiënteerd bankier een internationale reglementeering der handelsgebruiken in het bankwezen toejuichen. In het ontwikkelingsstadium, dat het moderne bankwezen heden ten dage heeft bereikt, is het een gebiedende eisch geworden, dat de bankier niet alleen nationaal, maar ook internationaal denkt. De gebeurtenissen der laatste maanden leveren m.i. het beste bewijs voor deze stelling.

Het boek is vlot en duidelijk geschreven. Met zijn indeeling in paragrafen, zijn uitvoerige inhoudsopgave en zijn alphabetisch register kan dit werk worden beschouwd als een handboek, dat een raadgever kan zijn voor wetenschap en praktijk.

K. S. PHAFF.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN NOVEMBER 1931.

Prov. en Gemeentel. Leeningen	f 6.607.750,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
Prov. Noord-Holland	
f 4.100.000 ¹⁾ 4½ % obl. a	
97 % %	f 4.007.750
Gem. Overschie f 100.000 5 %	
obl. a 100 %	„ 100.000
Gem. 's-Hertogenbosch	
f 2.500.000 5 % 5 j. obl. a	
100 %	„ 2.500.000
Industriële Ondernemingen	„ 500.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
De Rotterd. Droogdok Mij.	
f 500.000 aand. a 100 %	f 500.000
Kerkelijke Leeningen	„ 310.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	f 310.000
Totaal	f 7.417.750,—

¹⁾ Na de eerste inschrijving ten bedrage van f 2 miljoen is de officieële notecring voor verdere f 2.100.000 aangevraagd.

Totaal der emissies in Januari	f 10.677.072,50
Februari	13.720.717,50
Maart	32.326.887,50
April	22.246.295,51
Mei	107.262.528,75
Juni	8.316.010,—
Juli	26.048.738,75
Augustus	19.334.150,—
September	3.495.900,—
October	300.000,—
November	7.417.750,—
Algemeen totaal	f 251.146.050,51

Bovendien:

f 10.150.000.— 3/m. Schatkistpromessen	a f 996,92
„ 24.950.000.— 6/m. „	990,45
„ 23.064.000.— 1 jar. 3½ % Schatkistbiljetten „	1.005,—
„ 5.507.000.— 3 jar. 4 % „	993,25
„ 2.025.000.— 5 jar. 4 % „	977,50

De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Rente- Guldens	Emissie- voet pCt.	koers pCt.
Par. „O. L. Vrouw v. Altijddur. Bijstand“, Santpoort	100.000	5	100
Congr. der Priesters v. h. H. Hart v. Jezus, Sittart-Leyenbroek	210.000	5	100

OVERZICHT DER OPBRENGSTEN VAN HET
STAATSBEDRIJF DER P.T.T.
JULI 1931.

Omschrijving	Werkelijke opbrengst Juli 1931	Meer of minder dan	
		1930	Begroting
Posterijen	f 4.029.980	+ f 100.481	+ f 45.554
Telegrafie	„ 496.575	— „ 62.481	— „ 125.325
Telefonie	„ 2.101.721	+ „ 166.325	+ „ 49.921
Postchèque- en Girodienst	„ 639.350	+ „ 134.950	+ „ 133.950
Totalen	f 7.267.626	+ f 339.275	+ f 104.100

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Juni 1931		Juni 1930	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (eenzijdige ver- melding)				
Girobetalingen aan: gemeentestellingen	f 63,4	36.476	f 91,5	29.673
particulieren	„ 23,8	141.727	„ 20,7	115.847
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 5,3	8.311	„ 4,8	6.945
Betalingen	„ 8,5	33.996	„ 7,4	31.394
Part. rekeninghouders	„ 31,— ¹	44.795 ²	„ 24,8 ¹	40.268 ²
Gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponneerd	„ 9,9	4.427 ²	„ 9,9	4.165 ²

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

JULI	1929	1930	1931
Inlagen	f 12.555.881	f 13.006.670	f 16.219.856
Terugbetalingen	„ 12.155.896	„ 11.926.887	„ 13.010.137
Tegoed inleggers ¹⁾ „	340.270.452	355.250.811	394.416.423
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes ¹	„ 42.626.850	„ 42.848.350	„ 43.029.300
Spaarbankboekjes: Nieuw uitgegeven	11.523	11.559	14.022
Geheel afbetaald	7.721	7.756	7.692
In omloop ¹⁾	2.091.579	2.129.461	2.185.796

1) Op ultimo.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Aug. 1931.		Aug. 1930	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Rek.houders Door H.-bank plaatselijk	43.962	f 1.720.706.000	46.457	f 2.772.340.000
Voldoening Rijksbelast.	31.061	„ 1.458.252.000	35.268	„ 2.448.754.000
	989	„ 10.638.000	1.170	„ 11.246.000

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.

(In Guldens).

	Augustus 1931	Jan./Aug. 1931	Overeenk. periode 1930
<i>Belastingen.</i>			
Pachten	31.783	97.762	107.630
Invoerr. incl. Landsgoed.	4.274.715	37.605.436	52.833.625
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	325.303	3.028.523	6.249.287
Accijzen	3.079.141	25.014.227	29.794.701
Andere ontv. I. U. en A.	18.379	154.863	196.444
Statistiekrecht	257.610	2.320.770	3.543.197
Personeele belasting	574.376	3.087.979	3.115.147
Inkomstenbelasting	4.282.927	27.846.818	30.972.392
Vennootschapsbelasting	2.748.139	10.439.457	15.027.116
Verponding	2.676.744	12.072.904	7.048.430
Recht van openb. verkoop.	250.179	2.287.753	2.209.957
Zegelrecht	802.755	6.604.937	8.577.515
Overschr. van vaste goed.	205.854	1.610.446	1.788.071
Recht v. succ. en overgang	125.594	292.978	250.066
Vergunning speeltafels	9.375	60.789	57.794
Slachtbelastingen	557.795	4.151.359	4.420.310
Bijzondere bel. buitengew.	6.675	81.480	102.877
Hoofdgeld	7.172	45.296	59.690
Landelijke inkomsten	4.076.236	19.146.413	22.646.832
Belasting op loterijen	53.460	570.039	427.432
Totaal	24.364.212	156.519.329	189.428.513
<i>Monopolies.</i>			
Opium excl. opiumfabriek	2.123.086	17.719.945	23.955.495
Pandhuizen	1.822.239	15.357.380	17.708.093
Zout	1.135.157	10.055.507	10.026.502
Totaal	5.080.482	43.132.832	51.690.090
<i>Producten.</i>			
Kina en Thee	41.438	425.185	461.740
Landscaoutchoubedrijf	166.902	1.505.088	2.687.023
Boschwezen	1.354.428	8.738.298	10.719.410
Goud en zilver	7.922	547.128	849.491
Banka-tin	1.777.591	16.705.866	21.998.783
Steenkolen	742.760	7.247.744	9.804.705
Totaal	4.091.041	35.169.309	46.521.152
<i>Bedrijven.</i>			
Havenwezen	659.629	9.865.547	11.032.875
Baggerdienst	307.072	2.022.359	2.761.093
Waterkracht en Electricit.	232.811	1.560.988	1.236.242
Landsdrukkerij	117.212	520.259	551.412
Post-, Telegr.- en Tel.dienst	2.300.073	19.510.832	21.221.732
Spoor- en Tramwegen	5.431.331	39.318.475	46.768.455
Totaal	9.048.128	72.798.460	83.571.809
<i>Diverse middelen.</i>			
Aand. ijd. winst N.V. „Gem. Mijnb. Mij. Billiton“	—	2.000.000	2.500.000
Aandeel ijd. winst van de „ Javasche Bank“	—	1.441.104	3.599.839
Afstand van grond	106.049	2.281.937	2.514.351
Mijnconcessies	65.736	653.126	36.496
Boeten en verbeurdverkl.	111.314	958.670	1.056.808
Leges en salarissen, ont- vangen d. de griffiers v/d. versch. rechtscoll.	34.427	291.481	293.840
Heffing terzake van gesl. werkovereenkomsten	10.445	150.786	369.822
Opbrengst d. Weeskamers	60.242	516.725	409.104
Kadaster	26.967	239.755	308.026
Ontvangsten van het Gevangeniswezen	377.470	3.235.700	3.350.510
Afkoop heerdienst. B.G.	492.360	3.637.464	4.762.075
Schoolgelden	534.661	3.762.828	3.553.510
Ontv. groote ziekenin- richtingen en krank- zinnigengestichten	89.281	740.643	724.604
IJK van maten en gew.	59.081	423.529	385.919
Verk. en verh. van huizen	182.954	1.544.799	1.515.380
Ontv. waterleidingen	36.790	320.909	339.454
Bakengelden	220.548	1.718.127	2.001.040
Loodsgelden	241.905	1.958.792	2.257.679
Allerlei	1.114.192	3.374.500	3.752.313
Totaal	3.764.422	29.250.875	33.730.770
Totaal generaal	46.348.285	336.870.805	404.942.334

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

BANKDISCONTO'S.

Table showing bank discount rates for various locations including Ned. Bk., Athene, Batavia, Belgrado, Berlijn, Boekarest, Brussel, Budapest, Calcutta, Dantzig, Helsingfors, and Kopenhagen.

GELDKOERSEN. OPEN MARKT.

Table showing gold exchange rates for Amsterdam, London, Berlin, and New York across different dates in 1931, 1930, and 1929.

1) Koers van 4 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates in the Netherlands for locations like New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, and Batavia.

Table showing exchange rates for Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, and Madrid.

Table showing exchange rates for Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos Aires, and Montreal.

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table showing gold exchange rates from London, Paris, Berlin, and Amsterdam to New York.

KOERSEN TE LONDEN.

Table showing gold exchange rates from various international locations to London.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for Londen and New York.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table showing the status of the state treasury, including assets (Vorderingen) and liabilities (Verplichtingen).

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing the floating debt of the Netherlands East Indies, including assets and liabilities.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 December 1931.

			Activa.		
Binnenl. Wis- f	Hfdbk.	f	70.048.695,83		
sels, Prom., Bijbnk. „	Bijbnk.	„	4.786.685,29		
enz. in disc. Ag.sch. „	Ag.sch.	„	12.110.790,35	f	86.946.171,47
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„	—		—
Idem eigen portef. f	„	84.545.072,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	„	—		84.545.072,—
Beleeningen (Hfdbk. f	Hfdbk.	f	51.778.237,12		
incl. vrsch. Bijbnk. „	Bijbnk.	„	6.733.181,94		
in rek.-crt. Ag.sch. „	Ag.sch.	„	51.314.583,05		
op onderp. f	„	109.826.002,11		
Op Effecten	f	108.689.683,10		
Op Goederen en Spec.	„	1.136.319,01		109.826.002,11
Voorschotten a. h. Rijk	„	—		—
Munt en Muntmateriaal					
Munt, Goud	f	94.691.120,—		
Muntmat., Goud	„	809.197.082,57		
		f	903.888.202,57		
Munt, Zilver, enz.	„	26.893.762,74		
Muntmat., Zilver	„	—		
					930.781.965,31 ¹⁾
Belegging ¹ / ₅ kapitaal, reserves en pensioenfond	„	27.055.490,49		
Gebouwen en Meub. der Bank	„	5.000.000,—		
Diverse rekeningen	„	34.452.393,08		
		f	1.278.607.094,46		
			Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds	„	7.563.205,59		
Bijzondere reserve	„	8.000.000,—		
Pensioenfond	„	7.503.335,97		
Bankbiljetten in omloop	„	1.031.088.700,—		
Bankassignatiën in omloop	„	272.167,83		
Rek.-Cour. { Het Rijk f		f	10.102.968,83		
saldo's: { Anderen „		„	183.142.828,51		198.245.797,34
Diverse rekeningen	„	5.933.887,73		
		f	1.278.607.094,46		
Beschikbaar metaalsaldo	f	438.653.201,91		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	„	1.096.633.000,—		
¹⁾ Waarvan in het buitenland		f	163.722.407,03.		

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
7 Dec. '31	94.691	809.197	1031.089	198.518	438.653	74
30 Nov. '31	94.691	806.463	1050.772	199.249	428.353	74
23 „ '31	94.691	782.489	1023.132	225.651	405.496	72
16 „ '31	94.692	777.550	1037.478	216.809	398.384	71
9 „ '31	94.692	769.709	1058.273	205.681	386.650	70
2 „ '31	94.692	761.393	1092.509	182.896	374.395	69
8 Dec. '30	64.713	361.496	826.577	27.757	108.811	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
7 Dec. 1931	86.946	—	109.826	84.545	34.452
30 Nov. 1931	105.984	—	113.430	66.413	52.274
23 „ 1931	110.228	—	109.067	75.124	65.649
16 „ 1931	118.712	—	110.656	78.619	62.288
9 „ 1931	132.748	—	112.806	81.549	60.647
2 „ 1931	136.141	—	125.918	88.464	56.258
8 Dec. 1930	48.857	—	85.809	247.895	39.019
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaat van 4 Jan. '29 weder op de basis van ¹/₅ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 November 1931	4.550	4.927	237	37	1.212	517
1 October 1931	4.546	5.023	227	43	1.253	454
1 September 1931	4.671	5.214	228	13	1.248	350
1 Augustus 1931	4.678	5.236	227	76	1.125	276
1 Juli 1931	4.674	5.145	132	11 ³⁾	1.293	372
1 Juni 1931	4.641	5.188	133	123 ³⁾	1.403	521
1 November 1930	4.643	5.823	167	128	1.816	367

¹⁾ Sluitp. der activa. ²⁾ Sluitp. der passiva. ³⁾ Schuld aan de Kolonie.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
5 Dec. 1931	177.700		238.200	32.500	69.420
28 Nov. 1931	177.700		234.200	29.000	72.420
21 „ 1931	176.900		235.000	28.200	71.620
7 Nov. 1931	132.113	44.587	242.334	26.073	69.337
31 Oct. 1931	132.114	42.557	238.535	27.549	68.237
24 „ 1931	132.441	43.405	238.216	28.652	69.099
17 „ 1931	134.187	40.656	243.256	23.288	68.224
6 Dec. 1930	138.763	38.000	260.392	37.351	57.665
7 Dec. 1929	140.098	27.143	298.304	53.559	26.496
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
5 Dec. 1931		83.400		***	66
28 Nov. 1931		72.700		***	68
21 „ 1931		73.900		***	67
7 Nov. 1931	8.938	3.532	43.042	33.206	66
31 Oct. 1931	8.979	3.060	41.870	32.039	66
24 „ 1931	9.072	6.046	42.246	27.978	66
17 „ 1931	9.249	5.313	42.306	28.334	66
6 Dec. 1930	8.988	31.784	43.429	43.437	59
7 Dec. 1929	8.073	27.868	111.391	42.720	48
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Disc. and Advances	Other Securities	Securities
2 Dec. 1931	121.599	358.458	37.253	12.344	31.407	
25 Nov. 1931	121.684	354.401	41.309	12.698	31.233	
18 „ 1931	121.771	354.615	41.089	12.068	31.000	
11 „ 1931	121.837	357.195	38.503	11.677	29.356	
4 „ 1931	121.909	358.857	36.833	10.751	32.090	
28 Oct. 1931	136.937	356.031	54.646	10.548	34.063	
3 Dec. 1930	155.631	359.219	55.430	4.606	21.791	
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633	

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits Bankers	Other Accounts	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
2 Dec. '31	70.016	8.594	86.176	39.296	38.142	28 ¹³ / ₃₂
25 Nov. '31	56.581	27.034	59.844	38.140	42.283	33 ¹³ / ₁₆
18 „ '31	51.006	21.213	59.662	37.617	42.156	35 ³ / ₄
11 „ '31	54.996	19.143	60.461	38.343	39.641	33 ¹⁹ / ₃₂
4 „ '31	57.826	19.877	60.936	40.209	38.052	31 ¹³ / ₃₂
28 Oct. '31	50.536	17.254	63.478	52.645	55.906	41 ²⁹ / ₃₂
3 Dec. '30	54.966	7.843	81.858	34.227	56.412	45 ¹ / ₂
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
27 Nov. '31	67.844	935	15.941	16.099	8.333	2.731	3.200
20 „ '31	67.676	932	15.661	15.566	8.750	2.727	3.200
13 „ '31	67.580	932	13.095	18.297	11.326	2.799	3.200
6 „ '31	67.581	932	13.374	17.912	11.051	2.865	3.200
28 Nov. '30	51.967	544	6.760	27.914	19.137	2.868	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diversen ¹⁾	Circulatie	Regk. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
27 Nov. '31	5.065	2.461	82.543	863	6.307	24.171
20 „ '31	5.065	2.453	81.845	1.304	6.764	23.111
13 „ '31	5.065	2.245	82.276	1.366	6.903	22.347
6 „ '31	5.065	2.432	82.795	1.903	6.913	21.362
28 Nov. '30	5.304	2.150	75.951	6.058	7.296	9.834
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voorname posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
30 Nov. 1931	1.004,9	80,4	170,3	3.901,3	254,3
23 " 1931	1.008,6	84,5	167,5	3.655,0	119,0
15 " 1931	1.038,0	93,0	141,8	3.781,4	113,4
7 " 1931	1.101,3	66,7	150,7	3.830,9	112,3
31 Oct. 1931	1.444,5	87,3	130,7	4.009,5	239,5
30 Nov. 1930	2.180,0	221,8	524,8	2.003,1	231,5
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crf.	Diverse Passiva
30 Nov. 1931	102,9	871,1	4.640,6	506,1	835,9
23 " 1931	102,9	849,1	4.277,2	424,4	886,4
15 " 1931	102,9	894,9	4.453,5	406,8	862,1
7 " 1931	102,9	870,1	4.541,6	398,9	850,4
31 Oct. 1931	102,9	898,1	4.745,9	-518,1	838,4
30 Nov. 1930	102,5	486,2	4.601,3	381,4	314,1
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankcheque 30, 23, 15, 7 Nov., 31 Oct. '31, 30 Nov. '30, resp. 7; 19; 14; 13; 11; 10 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voorname posten in miljoenen Belgas.

Data 1931	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crf.	
	Munt en metaal	Te goed in wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
3 Dec.	2558	—	—	928	69	290	3.586	46	254
26 Nov.	2558	—	—	936	58	290	3.550	9	325
19 "	2558	—	—	916	59	290	3.550	26	280
12 "	2559	—	—	921	61	290	3.589	19	261
5 "	2558	—	—	920	67	290	3.606	48	219
4 Dec. 1	1297	896	—	743	39	312	3.172	42	85

1) 1930.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voorname posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
18 Nov. '31	2.874,8	1.781,4	168,0	662,0	534,0
11 " '31	2.826,6	1.706,1	162,7	683,8	596,8
4 " '31	2.772,7	1.662,7	160,6	705,2	642,0
28 Oct. '31	2.738,4	1.589,4	164,4	716,7	724,7
21 " '31	2.764,1	1.606,0	163,3	698,3	769,1
14 " '31	2.836,0	1.710,6	157,8	627,6	730,4
19 Nov. '30	3.041,0	1.624,1	150,3	205,0	178,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Afgem. Dekking-perc. 2)
18 Nov. '31	727,1	2.433,4	2.312,5	164,1	60,5	64,1
11 " '31	727,5	2.450,0	2.333,3	164,4	62,4	62,5
4 " '31	727,6	2.447,1	2.319,3	164,5	58,1	61,5
28 Oct. '31	727,0	2.383,9	2.460,1	164,7	56,5	59,9
21 " '31	727,0	2.393,4	2.507,3	164,7	56,5	59,9
14 " '31	727,4	2.321,8	2.519,3	165,9	58,5	61,8
19 Nov. '30	595,8	1.383,6	2.514,2	170,5	78,0	81,9

1) Verhouding totale goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totale voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voorname posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarva. time deposit.
11 Nov. '31	411	13.421	7.612	1.583	18.632	6.256
4 " '31	428	13.510	7.637	1.605	18.769	6.297
28 Oct. '31	453	13.521	7.700	1.714	19.126	6.418
21 " '31	451	13.541	7.748	1.748	19.405	6.536
14 " '31	414	13.680	7.821	1.680	19.672	6.624
12 Nov. '30	61	16.668	6.767	1.881	21.649	7.552

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

8 December 1931.

De tarwe-markt is ook deze week weder allermint levendig geweest, maar de prijzen hebben zich, althans in Noord-Amerika, goed kunnen handhaven. Hetzelfde geldt ook voor den December-termijn aan de Argentijnsche termijnmarkten, doch Februari is daar ook in prijs gedaald wegens de kwantitatief goede resultaten van den nieuwen Argentijnschen oogst. De vraag in Europa was over het algemeen onbevredigend, hetgeen voor verschillende landen een gevolg is van de ongunstige financiële omstandigheden. In Engeland heeft de sterke daling in den sterlingkoers, evenals het later daarop gevolgde herstel, de zaken bemoeilijkt, terwijl daar bovendien nieuwe inkoop van tarwe toch reeds worden belemmerd door de groote hoeveelheden tarwe, die men in Engeland eenigen tijd geleden heeft gekocht. Dat ondanks deze omstandigheden de prijzen zich in Noord-Amerika zoo goed hebben kunnen handhaven, wijst er op, hoe gevoelig de markt tegenwoordig is voor alle aanwijzingen, die op de mogelijkheid van een toekomstig prijs-herstel wijzen. Als zoodanig viel deze week te wijzen op de zeer matige Russische verschepingen en den geringen omvang van het verdere Russische aanbod, alsmede op het feit, dat in Engeland de tarweprijzen neiging vertoonden, om zich weder meer te richten naar de noteringen der exportlanden. Ook werden weder zaken in Australische tarwe gedaan naar China. Het totaal der wereldverschepingen is in de afgelopen week klein geweest en de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid tarwe is nu kleiner dan in langen tijd het geval is geweest. Indien niet nog altijd in de Vereenigde Staten de zeer groote voorraden aanwezig waren van den Federal Farm Board, zouden de tarweprijzen zich zeker reeds op een hooger peil bevinden dan nu het geval is. Intusschen wordt de opbrengst van den nieuwen Argentijnschen oogst slechts ongeveer 8 pCt. lager geraamd dan verleden jaar, hetgeen een belangrijk kleinere reductie is dan de vermindering in den uitzaai zou doen vermoeden. De weersomstandigheden in Argentinië zijn echter dit seizoen zeer gunstig geweest. De vooruitzichten voor de nieuwe wintertarwe in de Vereenigde Staten is in sommige streken nog altijd weinig gunstig en voorloopig ziet het er naar uit, dat de oogst veel kleiner zal worden dan verleden jaar, gedeeltelijk ook wegens de vrij belangrijke vermindering in den uitzaai. Op 7 December sloot tarwe te Chicago en Winnipeg in vergelijking met een week tevoren onveranderd tot 1 dollarcent per 60 lbs. hooger, terwijl aan de Argentijnsche termijnmarkten de Februari-termijn (nieuwe oogst) 5 a 10 centavos per 100 KG. in prijs is gedaald.

In rogge hebben deze week belangrijke verschepingen uit Rusland plaats gevonden, welke die der vorige weken aanmerkelijk overtroffen. Voornamelijk is deze rogge naar het Noorden van Europa bestemd, waar immers de rogge-oogst dit jaar slecht is uitgevallen. De belangrijke vermindering tegenover het vorige jaar in de Europeesche rogge-productie laat zich echter in den laatsten tijd weinig in den prijs gelden. Gedeeltelijk is dit een gevolg van het feit, dat juist onder de landen, die in dit jaar voor den invoer van rogge het meest in aanmerking komen, vele zijn, die moeilijkheden ondervinden bij het financieren van den import. Bovendien is de waarschijnlijkheid, dat Duitschland binnenkort in aanmerkelijke mate rogge zal importeeren, weder wat verschoven, omdat nu behalve de invoer van gerst, ook die van maïs in Duitschland is vergemakkelijkt. De verkoopprijs voor maïs, welke de Reichsmaïsstelle aan de importeurs voorschrijft, is namelijk met 35 Mark per 1.000 KG. verlaagd en deze maatregel moet speciaal dienen voor beperking van de vraag naar rogge in Duitschland, opdat daaraan geen schaarschte ontstaat. Daar tevens in Argentinië de rogge-opbrengst aanmerkelijk grooter geweest is dan verleden jaar en dus geregeld Argentijnsche rogge aangeboden wordt, zijn de prijzen van rogge deze week weder gedaald. Ook in Noord-Amerika bleef na de sterke prijsdaling der vorige week een prijsherstel uit.

Maïs toonde eerst neiging om vaster te loopen, omdat uit Argentinië vermindering der verschepingen verwacht werd en het aanbod van Donaumaïs van beperkten omvang was wegens vorst in Roemenië met kans op dichtvriezen van den Donau. Na eenige vastere dagen in de eerste helft der week is de markt echter weer ingezakt, toen uit Argentinië toch weder zeer groote verschepingen gemeld werden. De vergemakkelijking van den Duitschen maïsvoer, die eveneens aanvankelijk tot de prijsstijging had bijgedragen, heeft voorloopig nog geen vermeerdering van de Duitse vraag naar maïs tot gevolg en deze omstandigheid werkte eveneens de latere prijsdaling in de hand. Groote aanvoeren in Nederland en in België drukten boven-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Table with columns for Rotterdam and Amsterdam (Nov. 1931, Jan. 1931, Overeenk. tijdvak 1930) and Total (1931, 1930). Rows include Tarwe, Rogge, Boekweit, Mais, Gerst, Haver, Lijnzaad, Lijnkoek, Tarwemeel, and Andere meelsoorten.

dien de markt, terwijl Argentijnsche verschepers hun prijzen voor aflading in December en Januari aanmerkelijk verlaagd hebben. Ook de Donau kwam tenslotte weder veel goedkoper aan de markt. Op 7 December was in Nederland tot de gedaalde prijzen de vraag naar mais echter lang niet slecht en het ziet er naar uit, dat de zeer groote aanvoeren der laatste dagen niet tot het vormen van aanzienlijke voorraden in de havens zullen leiden. Mais bleef echter in Argentinië zeer flauw en sloot op 7 December aan de termijnmarkten aldaar 40 a 50 centavos per 100 KG. lager dan een week tevoren.

Het aanbod van gerst blijft nog steeds beperkt, doch nadat de onlangs in Duitsland verbeterde vraag naar gerst weder was ingekrompen, kon eenige prijsdaling niet voorkomen worden. De verschepingen uit Rusland en van den Donau zijn deze week weder klein geweest, evenals uit Noord-Amerika, doch op aflading in de eerste maanden van 1932 is Argentinië voortdurend met gerst aan de markt. De zaken, welke daarin dagelijks worden gedaan, zijn echter niet van grooten omvang.

Ook haver werd deze week uit Argentinië voortdurend lager aangeboden in verband met de ook voor dit artikel goede opbrengst van den nieuwen oogst. De omzet was echter niet groot. De haverprijzen in Noord-Amerika en Canada veranderden weinig, terwijl uit andere exportlanden zoo goed als geen aanbod bestond.

SUIKER.

De stemming was gedurende de afgelopen week op de verschillende suikermarkten onregelmatig.

In Amerika, waar raffinadeurs zich nogal terughoudend toonden, heerschte eene apathische stemming. Een partij Cubasuiker werd tot 1.20 d.c. & fr. afgedaan; verder verkoopen van eenig belang vonden niet plaats.

De tendens op de New-Yorksche termijnmarkt was eerder flauw dan prijshoudend te noemen. De noteringen luiden op den laatsten beursdag als volgt: Dec. 1.08; Jan. 1.09; Mrt. 1.11; Mei 1.15 en Juli 1.21, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.20 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 29.000 tons, de versmeltingen 26.000 tons tegen 53.200 tons verleden jaar en de voorraden 112.000 tons tegen 289.200 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

Table with columns for 1931, 1930, and 1929 in tons. Rows include Cubaproductie, Voorr. overgebracht per 1/1, Consumptie, Weekontv. afscheephavens, Totaal sedert 1/1, and Weekexport.

STATISTISCH OVERZICHT

Large table divided into three main sections: GRANEN EN ZADEN, ZUIVEL EN EIERN, and MINERALEN. It contains multiple columns of price and percentage data for various goods from 1925 to 1931.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) 79 Kg. La Plata. 3) = Western vóór ring van de huidige offic. not.wijze (Jan. 1928); Barley vanaf 2/2/31; vanaf 9/2 64/5 Z.-Russ.

Table with 4 columns: 1931, 1930, 1929, and tons. Rows include: Totaal sedert 1/1, Voorraad afscheephavens, ,, binnenland.

F. O. L i c h t publiceerde zijn derde raming van de Europeesche bietoogsten, welke een niet onbelangrijke vermindering aantoonst in vergelijking met de vorige ramingen. De totaalcijfers volgen hieronder:

Table with 4 columns: 1931/32, 1930/31, 2e raming, 1e raming, Opbrengst. Rows include: Europa zonder Rusland, Europa incl. Rusland, De vermindering wordt veroorzaakt door lagere ramingen voor Hongarije, België, Nederland, Polen, Roemenië en Groot-Brittannië. In Engeland was de markt zeer onregelmatig en verkeerde voortdurend onder den invloed van de vrij hevige fluctuaties van het Pond Sterling. Terwijl de afzet van geraffineerd van flinken omvang was, konden slechts luttel partijen ruwzuiker tot uiteenlopende prijzen geplaatt worden. De Zichtbare Voorraden zijn volgens C. Czarnikow: Germany, Czechoslovakia, France, Netherlands, Belgium, Hungary, Poland, U.K., Europe, Atlantic Havens, Cuban Havens, Cuba, Java.

On de Londensche termijnmarkt was de ondertoon vast; de slotnoteeringen luiden als volgt: Dec. Sh. 6/7; Mrt. Sh. 6/10 1/2; Mei Sh. 7/- 1/2; Aug. Sh. 7/2 1/4 en Dec. Sh. 7/6 1/2, basis 96 pCt. Rietsuiker cif.

Op Java heeft de V.I.S.P. zoo goed als niets kunnen verkopen.

Hier te lande was de stemming nogal prijshoudend. Op de Amsterdamsche termijnmarkt konden de noteeringen, nadat de December positie afgewikkeld waren en welke door het overwegende aanbod aanvankelijk weinig opwekkend waren, een fractie verbeteren. Het slot luidde als volgt: Dec. f 6%; Mrt. f 6%; Mei f 7.— en Aug. f 7%. De omzet bedroeg 14300 tons.

KOFFIE.

Ook in de afgelopen week kwam in de markt geen verandering en bleef de stemming kalm doch prijshoudend. De berichten betreffende Braziliaansche plannen tot verhooging van het uitvoerrecht namen steeds vaster vorm aan, totdat ten slotte bekend werd, dat in de op 30 November gehouden bijeenkomst van den Nationalen Koffie-Raad besloten was tot verhoging van het extra uitvoerrecht van 10 op 15 goudshillings per baal. Bovendien is besloten om in het jaar 1932 maandelijks 1 miljoen balen op te koop en te vernietigen, dus in het geheele jaar 12 miljoen balen. Men stelt zich voor, dit laatste plan mogelijk te maken, door de uitgifte van een door de Braziliaansche Regeering gegarandeerde binnenlandsche leening, waarvoor de opbrengst van het uitvoerrecht als garantie zal dienen. Wat den Staat Sao Paulo betreft, zoo zal de verhoging van het uitvoerrecht aldaar feitelijk slechts 2 shillings bedragen, aangezien de uitvoerbelasting van 3/-, welke indertijd als garantie voor de leening van f 20 miljoen is ingesteld, tegelijkertijd zal komen te vervallen.

Tevens werd bericht ontvangen, dat bij een door het Federale Gouvernement goedgekeurde reorganisatie van den Koffie-Raad is bepaald, dat de in Brazilië teruggehouden voorraden, toebehoorende aan de Federale Regeering of aan het Gouvernement van den Staat Sao Paulo, zullen worden geplaatt onder controle van den Raad, welke daartegen-

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Large table with columns: METALEN, TEXTIELGOEDEREN, DIVERSEN. Rows include: ZILVER, IJZER, KOPER, TIN, LOOD, KATOEN, WOL, KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER.

1) Invoering van de huidige officiele noteeringswijze (Jan. 1928); vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 Z.-Russische. *) = Matting vóór de invoer-Notering Schotland 59/6. *) 58/- . ?) 4 Dec. *) 3 Dec.

over de vervulling van alle verplichtingen met inbegrip van aflossing en betaling van interest op de koffie-leening van Sao Paulo op zich neemt. Met al deze plannen nog niet tevreden, zou de Raad verder nog maatregelen overwegen om de koffieprijzen te brengen op basis van 18 Milreis per 10 Kgr. voor Santos, wat ongeveer 20 % hooger is dan de waarde van het oogenblik. Dat dit voornemen voorloopig nog door niemand buiten Brazilië als serieus wordt beschouwd, is te begrijpen.

Door den Koffie-Raad van Brazilië werd medegeedeeld, dat in de vorige week vernietigd zijn 26.000 balen Rio en 50.000 balen Santos, tezamen 76.000 balen. De hoeveelheid, welke vanaf 1 Juli tot op heden vernietigd is, bedraagt 416.000 balen Rio, 1.739.000 balen Santos en 154.000 balen Victoria, tezamen 2.309.000 balen, waarbij nog te voegen zijn de vóór 1 Juli vernietigde 559.000 balen, hetgeen dus tezamen maakt 2.868.000 balen.

De kost- en vrachtaanbiedingen, zoowel van Santos als van Rio, bleven in de afgelopen week grotendeels onveranderd, hoewel sommige afladers, met het oog op de aanstaande verhoging van het uitvoerrecht, met aanbiedingen uiterst schaars waren. De offertes in dollars, shillings of guldens, welke er waren, kwamen, omgerekend in Engelsch geld tegen den goudkoers van vóór 21 September, uit: voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping, op 38/6 à 39/6 per cwt., voor dito Prime op ongeveer 40/- à 41/- en voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, op 30/- à 31/-. Op den laatsten dag echter waren de aanbiedingen in vele gevallen op de verwachting van een zeer spoedig ingaan der verhoging, reeds niet onbelangrijk hooger.

De aanbiedingen van Nederlandsch-Indië zijn voor de meeste Robusta-soorten eer iets vaster. In de eerste hand zijn de noteringen op het oogenblik:

Palembang Robusta, December-verscheping, 14 1/2 ct.; Benkoelen Robusta, December-verscheping, 15 1/2 ct.; Mandheling Robusta, December-verscheping, 17 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, December-verscheping, 20 1/2 ct., alles per 1/2 K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt daalen aanvankelijk iets om daarna wederom wat op te loopen

en zijn op het oogenblik 1/4 ct. per 1/2 K.G. hooger dan een week geleden.

In loco blijft de afzet nog steeds beperkt bij onveranderde officieele noteringen van 25 ct. per 1/2 K.G. voor Superior Santos en 23 ct. voor Robusta.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
7 December	\$ 5.42	\$ 5.64	\$ 5.77	\$ 5.95
30 November	„ 5.28	„ 5.48	„ 5.61	„ 5.85
23 November	„ 5.13	„ 5.40	„ 5.54	„ 5.83
16 November	„ 5.02	„ 5.26	„ 5.36	„ 5.56

Rotterdam, 8 December 1931.

THEE.

In de afgelopen week trokken de prijzen voor ordinaire en gewone midden-kwaliteiten in Londen iets aan en waren Java en Sumatra middensoorten vast, terwijl Britsch-Indische middensoorten onregelmatig waren, evenals de Ceylon-theeën.

Overigens vielen er weinig verschillen te constateeren; alleen iets teruglopende prijzen voor rijk aan geelpunt zijnde theeën.

De Londen-aanvoeren bedroegen in November 47,9 miljoen lbs., hetgeen practisch evenveel is als verleden jaar (47,3 miljoen). De afleveringen, ten bedrage van 35,3 miljoen waren 3,2 miljoen kleiner en de voorraden per den ultimo worden opgegeven met 219,5 miljoen tegen 243,5 miljoen verleden jaar.

Gedurende Jan./Nov. werd te Londen aangevoerd 414 miljoen lbs. (v.j. 416,5 miljoen), terwijl de afleveringen 456 miljoen beliepen tegenover 433,5 miljoen in 1930.

De thee-uitvoer van Zuidelijk Britsch-Indië bedroeg in October 3,9 miljoen lbs. tegen 4,4 miljoen lbs. in October 1930.

Amsterdam, 7 December 1931.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN							INDEXCIJFERS								
			VURENHOUT basis 7 ^e f.o.b. Zweden/ Finland		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Af. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. 1/2 K.G.		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam		Bruto- gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v. d. Stat. herleid van 1913 100 tot 1925 = 100	
	f	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	f	%	In- voer	Uit- voer	100	100	100	100
1925	159,75	100	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	35,87 ⁵	100,0	100	100	100,0	100,0		
1926	153,50	96,1	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	34,-	94,8	112	128	93,2	92,9		
1927	160,50	100,5	1/6,375	51,6	19,12 ⁵	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	32,62 ⁵	90,9	113	116	95,4	89,5		
1928	151,50	94,8	-10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	89,1	31,87 ⁵	88,9	118	128	96,4	87,6		
1929	146,00	91,4	-10,25	28,8	13,-	69,3	50,75	82,7	69,25	82,0	27,37 ⁵	76,3	122	132	91,6	82,6		
1930	141,50	88,6	-5,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	22,62 ⁵	63,1	124	135	75,5	69,4		
Jan. 1929	152,50	95,5	-9,875	27,9	13,77 ⁵	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	29,-	80,8	111	119	94,2	84,6		
Febr. "	150,00	93,9	1/-	33,7	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	28,62 ⁵	79,8	75	83	94,2	85,4		
Maart "	147,50	92,3	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	27,62 ⁵	77,0	82	111	94,8	85,8		
April "	147,50	92,3	-10,5	29,5	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	26,75	74,6	110	142	92,9	83,9		
Mei "	145,00	90,8	-10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	25,87 ⁵	72,1	135	144	91,6	81,7		
Juni "	147,50	92,3	-10,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	24,87 ⁵	69,3	137	134	91,0	81,9		
Juli "	145,00	90,8	-11	30,9	13,42 ⁵	71,6	54	88,0	68,50	81,1	27,50	76,7	144	147	91,0	83,7		
Aug. "	145,00	90,8	-10,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6	27,25	76,0	151	149	91,6	83,6		
Sept. "	145,00	90,8	-10,125	28,4	13,47 ⁵	71,9	51,75	84,3	64	75,6	28,25	78,7	135	144	91,0	82,0		
Oct. "	142,50	89,2	-9,625	27,0	13,30	70,9	48,50	79,0	66	78,1	27,50	76,7	137	146	90,3	80,5		
Nov. "	142,50	89,2	-8,125	22,8	12,50	66,7	41,75	68,0	66,50	78,7	27,25	76,0	128	143	88,4	78,8		
Dec. "	142,50	89,2	-8	22,5	12,07 ⁵	64,4	36,75	59,9	60,75	71,8	27,12 ⁵	75,6	123	125	87,1	78,8		
Jan. 1930	147,50	92,3	-7,375	20,7	11,67 ⁵	62,3	35	57,0	60,50	71,6	26,87 ⁵	74,9	128	136	84,5	76,9		
Febr. "	147,50	92,3	-8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	26,37 ⁵	73,5	112	126	81,3	75,2		
Maart "	147,50	92,3	-7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	25,25	70,4	125	131	78,7	74,2		
April "	147,50	92,3	-7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	70,4	26,12 ⁵	72,8	115	127	78,7	72,8		
Mei "	145,00	90,8	-6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	68,6	25,50	71,1	132	132	76,1	72,0		
Juni "	145,00	90,8	-6,125	17,2	9,77 ⁵	52,1	33	53,8	58	68,6	22,87 ⁵	63,8	131	133	76,1	70,4		
Juli "	142,50	89,2	-5,625	15,8	9,27 ⁵	49,5	31,50	51,3	55,50	65,7	21,75	60,6	138	141	74,2	69,3		
Aug. "	142,50	89,2	-4,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	65,4	20,-	55,7	129	145	73,5	67,9		
Sept. "	140,00	87,6	-4,125	11,6	7,97 ⁵	42,5	28,25	46,0	59,50	70,4	19,25	53,7	122	126	72,3	65,4		
Oct. "	132,50	82,9	-4	11,2	8,62 ⁵	46,0	29	47,3	66,50	78,7	18,75	52,3	128	152	71,6	64,6		
Nov. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	80,8	19,37 ⁵	54,0	121	139	71,0	63,3		
Dec. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	79,0	19,-	53,0	105	129	69,0	61,3		
Jan. 1931	125,00	78,2	-4,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	78,4	18,25	50,9	121	132	67,7	59,2		
Febr. "	125,00	78,2	-3,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	62,7	18,12 ⁵	50,7	96	121	67,1	59,4		
Maart "	125,00	78,2	-3,75	10,5	8,30	44,3	25,50	41,5	45	53,3	18,62 ⁵	51,9	107	140	66,5	59,1		
April "	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	24,75	40,3	43	50,9	17,50	48,8	110	138	65,8	58,4		
Mei "	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	47,6	15,37 ⁵	42,9	114	141	65,8	56,8		
Juni "	110,00	68,9	-3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	25,75	42,0	39,50	46,7	14,12 ⁵	39,4	127	133	64,5	56,8		
Juli "	110,00	68,9	-3	8,4	8,77 ⁵	46,8	27	44,0	38,25	45,3	15,-	41,8	138	153	62,6	55,8		
Aug. "	100,00	62,6	-2,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	38,50	45,6	14,12 ⁵	39,4	122	142	60,6	56,8		
Sept. "	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,52 ⁵	40,1	23,75	38,7	37,50	44,4	13,37 ⁵	37,3	125	146	58,7	58,7		
Oct. "	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,55	40,3	23	37,5	37,75	44,7	13,25	36,9	119	146	58,7	58,7		
Nov. "	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,15	39,1	23	37,5	37	43,8	13,75	38,3			58,7			
7 Dec.	82,50	51,6	-2,125	6,0	6,50	34,7	23	37,5	37,5		12,50	34,8						

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. zijn op goudbasis omgerekend.